

dem. Först efter byggnadens fullbordan kunna fullständiga arbetsinrättningar, i sin äfystade mångfald, organiseras; dock är redan början här till gjord. En trampqvarn är inrättad för sådana correctionister, som till annat arbete äro ofskickliga, och äfwen bär nämnas, att Argandska lampor, hwaraf hufvudstaden för det närvarande är i så stort behof, blifwit af correctionister förfärdigade. 24 skraddare och 9 skomakare äro sysselsatta med förfärdigande af beklädnad för Södermanlands regemente. Genom dylika arbetsförtjenster sågas correctionisterna härstedes ega en i Sparbanken insatt summa af omkring 4000 rd. rgs.

Barnen hafwa, så widt omständigheterna medgifwit, sin egen affilda bostad och sysselsättas wänligen med för rättningar, hwaruti de äldre ej deltaga. Under sommarmånaderna sysselsättas de med arbete wid nybyggnaden; men alla Onsdagar och Lördagar undervisas de, enligt Lancasteriska methoden, i Christendomskunskap, skrifwa och räkna, under predicantens öfwerinseende. Från October till Maj månad sysselsättas de hwarje dag i skolan, som är indelad i trenne klasser. När de uppslyttat i den tredje, wäljas de skickligaste för att undervisa de öfriga. Dessa barn winna stundom en hög grad af förkofran, så att man kan hoppas, att de widare kunna danas till nyttiga medlemmar i samhället. Gossarne hafwa samma beklädnad som de äldre correctionisterna, hwilken är olika, afsesad efter årstiderna.

För det närvarande utgåra correctionisterna mellau 530 och 540 män samt 78 gossar, hwilka, enligt planen för inrättningen, blifwit dit förwista, dels af brist på hwad man kallar försvar, dels för fylleri, snatteri och annan wanart. Att barnens antal skall wara så ansenligt, tyckes wara ett beklagligt bewis på ett stort sedesförderf, åtminstone i hufvudstaden; ty största delen af denna ungdom är derstädes född och uppfostrad. Från inrättningens början hafwa öfwer 450 correctionister utgått, ansedda såsom förbättrade, men beklagligen likwäl några återkommit. Efter hitills gällande författningar, torde äfskilliga personer blifwa lösgifna, innan de ernått den grad af förbättring, som bär wara ett willkor för deras nya intagande i samhället; men huru spårt är det ej också att weta, i hwad mån hwar och en af dem blifwit förbättrad?

Stockholms stads anslag af 1000 rd. beto till hit förwista arbetsjons och gossars underhåll, hwilka utgått till det fordna Spinnhuset, tillfaller hädanefter denna inrättning. Dess utgifter beswridas i öfrigt af det för fångars underhåll

bestämda statsanslaget. Såsom byggnadskostnad hade, till slutet af år 1826, åtgått 14,036 rd. b:co, och man beräknade då, att 57,052 $\frac{3}{4}$ rd. b:co desutom skulle erfordras.

b) Norra Correctionsinrättningen.

Nedan förut är nämnt, att den invid Stora Barnhuset belägna s. d. segelduksfabriken utsågs för denna inrättning. Ombyggnaden och reparationen började i Juni 1826. I anseende till denna byggnads ålder och förfallna tillstånd, måste i synnerhet sbretagas en nästan ny inredning till golf, dörrar, trappor m. m., hwarfdrutan de yttre murarne måste till en del nedriswas och å nyo uppmuras. För att afhålla fukt från den jemnhögt med gatan belägna nedra wåningen, måste en djup graf uppdragas å norra och östra sidorna, samt tått fyllas med lera. I början af Juli månad 1827 war reparationen fulländad. Det gamla huset består af 3:ne flyglar, i norr, wester och söder; men i Juni månad 1827 påbörjades derjemte en ny flygel å östra sidan, hwilken troligen blir fulländad inom detta års slut. Byggnaden utgör således en fyrkant, med en inre stor fänggård, samt en mindre på yttre sidan af södra flygeln, hwilken sednare är omgifwen af ett högt plank.

I norra flygeln äro logementer och boningsrum för föreståndaren wid inrättningen. De westra och södra flyglarne äro inredda till arbetsrum; dock är i den westra tillika kyrkan inrättad. Kyrkan är ganska rymlig, försedd med en wacker altardecoration, bakom hwilken predikstolen är uppsatt. På sidorna äro läktare uppbyggda, af hwilka den till wenster från altaret är upplåten för dem af allmänheten, som önska biwisla gudstjensten. Den nya eller östra flygeln inredes till 24 celler i hwardera af de 2:ne första wåningarne, och i den tredje blir en enda stor arbetssal. På westra sidan är sjukhuset uppbyggt sedan Juni 1827. Alla dessa byggnader äro uppförda på ett sätt, som, till deras yttre och inre, sbrenar snygghet och waraktighet.

År 1827, natten imellan den 12 och 13 Juli, flyttades hela qwinliga personalen af correctionisterna, 264 till antalet, från Långholmen hit. Denna flyttning, som ansågs nog åfwentyrilig, verkställdes på prämar och så kallade salsflurar med största ordning och stillhet, under chefens förstyrelsen öfwer fängwården egen öfwerwaro.

Correctionisterna äro, efter beskaffenheten af deras mindre eller större brottslighet, afskilda i 15 logementer eller salar, åfwenjöm särskilda celler eller fängelserum finnas för

gröfre brottbölingar, och arrestrum äro inrättade för dem, som på stället begå några förseelser. I hvarje af salarne äro högst 24 personer logerade. De äldersliga hafwa ett särskildt rum, och barnen äro, så widt omständigheterna medgifwit, skilda från de äldre. Ungefär samma matordning är här föreskrifwen som wid Södra Correctionshuset, och maten lagas af correctionisterna sjelfwa. Öfwer allt råder stor ordning och snygghet, och, då man genomwandrar dessa rumliga, lusa och snygga salar, hwarest en mängd snyggt klädda personer äro syfsetsatta med nyttiga och stundom nog konstiga arbeten, gånner man för ögonblicket, att de äro olyckliga offer för brott och laster, och, då man erinrar sig det, intages man owillkorligt af förhoppning om deras förbättrande.

Correctionisterna syfsetsättas egentligen med gröfre och finare bomulls- och linnewäfnader, bomulls- och ullspånad, gröfre och finare sömnad, strumpstickning, m. fl. qwinnoslöjder. Barnen underwisas, utom i Christendomskunskap, äfwen i dylika qwinnoslöjder. De slitigaste correctionister kunna, genom den andel de erhålla af försäljningssumman, försjena omkring 1 rd. 6:co i wekan. Dessa medel förentas till deras förmån och få lyftas af dem, då de från inrättningen utskrifwas. För det närwarande finnes wid inrättningen en qwinna, som på detta sätt, likwäl under en långre tid, samlat ett capital af omkring 100 rd. 6:co.

Till inrättningens wårdande och uppsigt öfwer correctionisterna, äro förordnade: en föreståndare, med 666 $\frac{2}{3}$ rd. 6:co i lön; en predicant, med 200 rd.; en läkare, med 250 rd.; en waktmästare, med 133 $\frac{1}{3}$ rd.; en förestånderska, med 100 rd., samt 2:ne waktmästare med mindre löner.

Correctionisternas antal uppgår för det närwarande till 260, af hwilka 11 äro barn. Af dessa 260 äro 43 dömda till correctionshuset för lifstid, 72 på bestånd och 145 på obestånd tid. De utgöras af sådana personer, som dels begått barnamord och andra grofwa brott, dels tjufnad och snatteri, eller fört en liderlig lefnad, eller fringwandrat, utan att hafwa någon tienst. Under loppet af år 1828 hafwa 130 blifwit utskrifna, ansedda såsom förbättrade; men om dem gäller samma anmärkning, som angående correctionisterna wid den södra inrättningen.

Följande inkomster tillhörde förut Spinnhuset och anstlogos, genom Kongl. Br. d. 15 Aug. 1827, till Norra Correctionsinrättningen: statsmedel 8000 rd.; afgift af Krögareämbetet 1,666 $\frac{2}{3}$ rd.; af Staden, till bewaknings underhåll,

313 $\frac{1}{2}$ rd. Obestämda medel uppgingo, år 1826, tolagsmedel till 2174 rd. 23 fl. 8 rsl; storbhusafgift 223 rd.; win- och kaffestänksafgift 311 rd.; alltsammans 12,688 rd. 23 fl. 8 rsl. b:co. Bland närvarande utgifter år 1500 rd. b:co är lig hyra till Bårnhuset. Till slutet af år 1826 hade 27,249 rd. åtgått i byggnadsöfverkostnad, och ytterligare woro 55,057 rd. beräknade att för detta ändamål användas.

Sist må anmärkas, att, som båda dessa inrättningar ännu stå under sin organisation, kan en fullt noggrann beskrifning om dem först i en framtid lemnas.

(Beskrifningen om inrättningen i allmänhet är sammandragen ur de i Styrelsen öfver fångelserna och arbetsinrättningarne förvarade handlingar; de flesta uppgifterna, om hvardera inrättningen särskildt, äro hemtade ur Stockholms Tidn. för 1828, sednare hälften, N:o 19, 20, 21, 23, 25—27.)

E. Pensionsinrättningar.

1) I Allmänhet.

a) Konungens s. K. Hospital.

Sid. 101, lin. 19.

Denna summa bestod af riksgäldsbedlar, enligt Directionens tryckta berättelse, och låra wäl således alla i beskrifningen nämnda gäfwor hafwa varit i riksgäldsbedlar, oaktadt 2:ne bestämmas hafwa varit i specie mynt.

Sid. 101, lin. 21.

Något nytt reglemente har ej sedan denna tid utkommit, utan endast snårre förändringar blifwit gjorda. Enligt reglementet, utgjorde pensionerna i högsta klassen 24 rd., i andra 18, i första 12 rd., och halspensionerna, enligt Kongl. Br. d. 29 Jan. 1799, 6 rd., allt rgs. Från 1804 års början utbetalades detta belopp i b:co. Från år 1811 hafwa pensionerna utgått, i högsta klassen med 32, i andra med 24, i första med 16, och halspensionerna med 8 rd. ärligen, allt b:co.

Sid. 102, lin. 12—14.

De af dessa donationer, som uppgå till 1000 rd., eller deröfver, äro följande: Den 8 Febr. 1799 stänktes till inrättningen af en inwånare i Stockholm 5000 rd. b:co. D.

1 Juni 1803 donerade Hwversien, Grefwe Albrecht Pantingshausen 2000 rd. rgs. Den 23 Decemb. samma år bekom inrättningen, enligt CommerceRådet J. D. Wahrendorffs testamente af d. 27 April 1801, 3000 rd. rgs. Den 19 Mars 1804 skänktes af en anonym 1000 rd. b:co. Den 12 Juni 1807, d. 1 Juli 1812, d. 31 Decemb. 1816 tillkom inrättningen, i särskilda poster, den åttonde del af aflidne Großhandlaren J. M. Hedemans qwarlätenskap, efter afdrag af wisa legater, som han, genom upprättadt testamente, d. 12 Mars 1805 skänkt till Hospitalet, med 3,692 rd. b:co. Den 1 Febr. 1807 uppbar inrättningen den af CommerceRådet och Riddaren Schinkel testamenterade summa, efter wisa afdrag för 1872½ rd. b:co. Den 31 October inslöto de af framlidne Excellencen Samuel af Ugglas, genom testamente af d. 4 Januari 1804, till inrättningen anslagna 1000 rd. b:co. Den 4 Mars 1813 uppbar inrättningen, i följd af framlidne StadsMajoren Abr. Keyfers testamente af d. 25 Febr. 1802, 5000 rd. b:co. Den 8 Mars samma år tillkommo de af Großhandlaren D. Nahms aflidna enka, Mariana Larawall, genom testamente af d. 13 Oct. 1802, skänkta 666 ⅔ rd. b:co. Den 30 Novemb. 1815 skänktes af en anonym, genom Capten Hazelius, 1000 rd. b:co. Den 1 Septemb. 1817 skänktes, enligt muntligt testamente på sotsången, af aflidne Lärstframhandlaren Fogelgren, 500 rd. b:co; och d. 12 Jan. 1823 skänktes åter af en anonym, genom Capten Hazelius, 1000 rd. b:co. Utom ofwannämnda enskilda gåfwor, inslöto till inrättningen, från år 1802 till och med år 1809, 11,333 rd. b:co, såsom lösen för sådana Kongl. Maj:ts Resolutioner, som tillade ofrålsmän frihet och tillåtelse, att med frålsmannarätt besitta säterier.

Lin. 17. Wid 1826 års slut utgjorde Hospitalets fond 1) till understödd åt behöfwande frigsmän och andra fattiga inom huswudstaden, 65,856 rd. 34 ff. 1½ rsl. 2) Till understödd åt affledade frigsmän och andra fattiga i landsorterna, 29,253 rd. 36 ff. 1½ rsl., eller tillsammans 95,110 rd. 22 ff. 3 rsl., allt b:co. Rentan af fruktbara kapitaler utgjorde, med afdrag af bewillningen, 5,391 rd. 18 ff. 5 rsl. b:co, och de utbetalade pensionerna 3008 rd.

Lin. 23. Antalet af inrättningens pensionärer war, wid början af 1827, 300, nämligen: 217 affledade militärer och andra fattiga inom Stockholms stad, samt 83 affledade frigsmän från landsorterna.

(Äfwen efter de af Directionen årligen afgifna, tryckta, berättelser.)

b) Wödhjelpscasjan.

Sid. 135, lin. 5 nfr.

För det närvarande njuta omkring 200 pensionärer i quartalet understöd. De ordinaira pensionerna äro 20 rd., och de högre utdelas efter särskilda af testatorerna gjorda dispositioner. Inrättningen är ej inkränkt till wisa församlingar eller stånd.

Sid. 136, lin. 6.

Nu mer finnes ingen waktmästare wid inrättningen.

Lin. 7—18. Flere betydliga donationer hafwa, på sednare tider, gjorts till inrättningen, hwaribland Hans Maj:te Konungen, såsom Kronprins, skänkt 5000 rd. b:co; men Directionen tillåter ej, att dessa skänker, åtminstone genom dess åtgärd, få allmångbrås. Närvarande fonden är omkring 80,000 rd. b:co; dock hafwa ej ännu alla testamenten kommit inrättningen till godo.

(Endast muntliga underrättelser.)

c) Borgerskapets Pensionsinrättning.

Från äldre tider har Borgerskapet enskildt samlat ett capital af 58,522 rd. 10 st. 8 rst. b:co. Af rentan på detta capital utbetalas årligen 333 $\frac{1}{2}$ rd. till hospitalsinrättningen å Danwiken. Återstoden utdelas till 130 å 140 pensionärer, som antingen äro borgare, borgare-enkor, eller ogifta faders- och moderlösa borgarbittrar. Sammanlaggda besörjet af dessa pensioner är omkring 2,670 rd., hwaraf hwarje pensionair, i förhållande till dess större eller mindre behof, åtnjuter högst 33 $\frac{1}{2}$ och minst 16 rd., allt b:co, årligen. Fonden förwaltas af Borgerskapets Vemodlingscommission. —

d) Coldinu-Ordens f. d. Pensionsinrättning.

Sid 103, lin. 3—11 nfr.

För denna inrättning har aldrig varit någon ordentlig fond, utan, hwad som årligen åtgått till understöd för fattiga, hafwa Ordens ledamöter antingen särskildt sammansjutit, eller har det utgått af andra till Orden inslutna medel. Då inrättningen ännu egde bestånd, utdelades pensioner åt 6 gamla och orklösa personer, med 2 rd. b:co hwarje

quartal; men nu mer har denna stiftelse upphört, såsom ej grundad på några säkra och rentegifwande medel.

c) Pensionsinrättningar wid Garnisonsregementerna.

(1) Wid Kongl. Swea Lifgarde.

§ början af år 1805 aflemnades till secundchefen wid regimentet, från en ofänd, en summa af 4000 rd. b:co att användas till en pensionsinrättning för äldersigna, sårade eller eljest i behof stadda, afskedade gardister wid samma regemente; hwarefter secundchefen och compagniecheferna öfwerenskommo, att, till förskande af fonden, årligen, från och med d. 1 Febr. berörde år, till lika ändamål lemna rentan, efter 6 procent, af ett capital, stort 4,166 rd. 32 ff. Sedan detta kommit till Deras Majestäters kunskap, förklarade de sig willja, med en årlig nådegåfwa af 300 rd. b:co hwarbera, understödjia denna inrättning, hvarjemite Drottningen lemnade tillstånd, att inrättningen fick kallas Fredrika Dorothea Wilhelminas Hospital, och blef det reglemente för inrättningens förvaltning och styrelse, hwarom regimentet öfwerenskommit, d. 23 Mars 1805 af Konungen gilladt och fastställt, enligt hwilket reglemente inrättningen förvaltas af en direction, bestående af secundchefen, såsom ordförande, regementsmajoren m. fl. Sedermera har inrättningen af 2:ne ädelmodiga gifware fått emottaga 1,800 rd. b:co, hwilka blifwit laggda till det öfriga capitalet. Wid Konung Carl XIII:s antråde till regeringen, täcktes han och hans gemål icke allenast försäkra inrättningen om ett fortsärande understöd af tillsammans 600 rd. årligen, utan ock tillåta, att den finge benämnas Drottningens Hospital; och har dess cofsa, efter hemålde Konungs ödd, fått tillgodonjuta ett dylikt understöd af Deras Majestäter, nuwarande Konungen och Drottningen.

Pensionsinrättningen öppnades d. 1 Nov. 1806, då 85 gamla och i behof stadda, afskedade, frigsman erhöilo dels pensioner, dels nådegåfwor. Dessa pensioner uppgingo ifrån 12 till och med 30 rd. b:co årligen. Wid slutet af år 1826 utgjorde pensionairerna 66 personer, bland hwilka 6 woro intagna på militärhospitalet wid Ulriksdal, och war högsta pensionen då 24 rd.

Inrättningens fond war, wid 1826 års slut, 10,218 rd. 9 ff. 3 rst. Inkomsterna detta år utgjorde 1404 rd. 2 ff. 4 rst., samt utgifterna 961 rd. 4 ff. b:co, hwaribland pensioner och nådegåfwor till 888 rd. 16 ff. b:co.

Regementet har och en annan fattiginrättning, hvars af 20 pensioner lemnas till åldersliga gardistenkor, med till sammans 180 rd., samt i öfrigt utdelningar sse, så till församlingens schola som dess fattiga. Capitalfonden utgjorde, wid 1826 års slut, 4373 rd. 33 fl. 1 rst.; inkomsterna detta år 473 rd. 8 fl. 8 rst., hvaribland Hans Maj:ts Konungens årliga gåfwa, 144 rd.; utgifterna 351 rd.

Desutom har församlingen en barnhus- och kyrkofögnadscaffa, hvars capital, wid 1826 års slut, utgjorde 1176 rd. 9 rst. b:co, och hvaraf användes 448 rd. till inlösen af 2:ne gardisters barn på Allmänna Barnhuset.

(2) Wid Kongl. Lifgardet till Håst.

Det så kallade Prins Oscars Hospital grundades 1816 och förvaltas, enligt ett, den 16 Juli samma år, fastslått reglemente. Directionen består af secundchefen, såsom ordförande, 3 officerare samt regementets auditeur, pastor och skrifware. Sj allenast fattiga afledade frigsman, utan åsven enkor och barn, undså undersködd af denna inrättning. Den har hufwudsaktligen uppkommit genom ett af Generalen, Grefwe G. Löwenhjelm donerad kapital af 5000 rd. b:co samt gåfwor och sammanskott af regementets officerare. Desutom gifwa officerarne årliga, bestånda bidrag härill, åsvensom mindre betydliga summor insamlas wid bröllopp och barndop.

Inkomsterna, år 1826, woro 1553 rd. 22 fl. 10 rst., hvaribland Hans Maj:ts Konungens årliga gåfwa 300 rd., Hans Kongl. Höghet Kronprinsens 100 rd., samt intressen på utlånta medel 615 rd. 39 fl. 3 rst. Utgifterna woro 1111 rd., hvaribland till pensioner 935 rd. Hela fonden utgjorde 12,336 rd. 43 fl. 3 rst. b:co.

Wid nämnde års slut woro underhållstagarne antal: i första klassen 4, med 32 rd.; i andra klassen 17, med 20 rd.; i tredje klassen 37, med 12 rd., allt b:co hwardera.

(3) Wid Kongl. Andra Gardet.

Till hogkomst af D. K. H. Kronprinsens och Kronprinsessans förvaltning, bestödt officerscorpset wid detta regemente, att af sina löner, till ett sammanräknadt belopp af 250 à 270 rd. b:co årligen, bidraga till en pensionsinrättning för behöfwande afledade corporaler, spel och gardister. Twåanne underofficerare skänkte åsven för detta ändamål ett capital af 2000 rd. b:co. På regementets anhållan, lemnades tillstånd, att denna inrättning skulle få kallas Kron-

princessan Josephinas Pensionsinrättning, äfvensom D. S. Högskolan tacktes utfasta en årlig summa af 300 rd. till denna. Hans Maj:ts Konungen behagade också stänka 2000 rd., att, från 1824 års början, utgå med 33 $\frac{1}{3}$ rd. i månaden. Den 27 Dec. 1823, fastställdes det föreslagna reglementet, och en gemensam direction förordnades, så väl för den nu uppkomna pensionsanstalten för manskapet, des för och barn, som den något förut sammanskjutna fond, 4000 rd. b:co, till understöd för underofficerare, äfvensom för fattig- och skolecasan; dock skulle dessa fonder aldrig sammanblandas, utan förwaltas särskildt. Directioner sammansattes, i likhet med öfriga för regementers välgörenhetsanstalter förordnade directioner.

Wid 1826 års slut war underofficers-pensionsfonden 4201 rd. 9 ff. Såsom rentemedel inslöto 243 rd. Utdelningen war 201 rd. Manskapets pensionsfond war 2835 rd. 41 ff. 6 rs. Inkomsterna woro 1113 rd. 13 ff., samt utdelningen 717 rd. 40 ff.

Under detta år åtnjöt en afledad underofficer pension med 60 rd., samt 9 underofficersenkor. Fyra af manskapet åtnjoto 30 rd.; 3 24 rd.; 6 18 rd.; 24 12 rd.; 15 8 rd., och 10 enkor tillsammans 78 rd.

Äfwen bör ät ett tack samt minne bewaras, att Hofmarskalken m. m. F. Neuterstöd till pensionsinrättningen donerat 7766 rd. 32 ff. i canalactier, samt i contant 2666 rd. 32 ff.; ehuru dessa tillgångar, hwarom testator förbehållit sig att närmare disponera och bestämma, ej ännu ingått i directionens räkenskaper.

(4) Wid Swes Artillerie.

Denna fattigwårds tillgångar äro omkring 100 rd. b:co årligen, bestående dels af collecter, omkring 25 rd., dels af insamlingar wid bröllopp och barndop, omkring 20 rd., dels af sammanskott utaf regementets militära och civila ämbets- och tjänstemän.

Desa medel användas till understöd, dels ät sådana tjänstgörande artilleristers hustrur, hwilka hafwa flera minderåriga barn, och hwilka icke få anmätas till hjelp af fattigwården i den församling, inom hwilken de bo, dels ät afledade af manskapet. Antalet af dem, som njutit understöd, har, under sednare åren, utgjort omkring 50, med undantag af år 1826, då det uppgick till 90.

(5) Wid Stockholms Escadre af Kongl. Maj:ts Flotta.

Utdelningen af almosor är anförtrodd åt församlingens pastor, och tillgångarne dertill bestå dels i rentor af stående fonder, dels i collecter, dels i gåswor wid brödslopp och barn-dop. 3 mån af tillgången ske årligen 2:ne utdelningar, till midsummar och till Juhl; deras minsta belopp är 32 st., och deras högsta 2 $\frac{1}{2}$ rd. b:co. 1826 war antalet af dem, som bekommo pensioner, wid förra utdelningen 89 och wid sednare 106. Den förenade schole- och fattigcasan egde då ett capital af 3200 rd., hwaraf 180 rd. såsom renta inflö-to. Fattigutdelningen uppgick till 250 rd.

f) Brandwaktscorpens Pensions- och Begravningscassa.

Wid 1826 års slut egde den i contant capital wid pass 2800 rd. b:co, hwaraf årliga rentan användes till begravningshjelp och pensioner för underofficerare och manskap wid nämnde corp.

g) Sjömans-fattigcasan.

Är beskrifwen längre fram, då Sjömanshuset, uti artikeln om Handel, omtalas.

2) För wiså Ambetswerk och Inrättningar.

a) Inom Stockholm.

(1) Enke- och Pupillcasan wid Stockholms Stads Werk.

Reglementet för denna cassa stadfästades den 13 Februari 1816. En pensionsfond hade dock förut funnits för samma ändamål, och den förenades nu med den nya. Alla å stadens stat löntagande, hwilka till casan lemna bidrag af sin lön, äro delegare uti densamma. Dessa bidrag utgå med 6 procent af lönen första året och sedermera 2 procent. Öfriga inkomster till casan äro: de wid stadens werk fallande advancementspenningar, som wid hwarje befordran med 2 procent af lönen utgå samt under namn af chartæ sigillata recognition komma statsverket till gods; de wid stadens werk blifwande lönebesparingar; årlig 6 procentens renta från stadens cassa af delegarnes der inneslående begravningshjelp. Din delegare befordras till tjenst wid annat werk, så får han dock fortfara att deltaga i denna inrättning, om han beta-

Iar den bestämde årliga afgiften af den lön, han sist på stadsens stat njutit. Wid afgifterna äro desutom några modificationer för den, som är öfwer 30 år m. m. Pensionerna utdelas quartaliter, utan afseende på boets wälfstånd. De utgingo i början med 16 procent af delegarnes sist innehafta lön, men hafwa nu stigit till 20 procent. Delegares enkla får hela pensionen, om barnen uppfostras hos henne; men i motsatt fall få de hälften hwardera. Son njuter pension till fyllda 18 år, och ogift dotter till fyllda 21, med undantag för sjukdom och bräcklighet. Directionen öfwer inrättningen består af 6 casuadelegare, af hwilka tvåanne årliden afgå. Fonden uppgick, år 1826, till 60,492 rd. 34 fl. 7 rst. och pensionsutdelningarne till något öfwer 4430 rd. b:co.

Detta ämne har här blifwit utförligare behandladt, på det att öfriga enke- och pupillcasor, hwilka alla äro inrättade efter nästan samma form, må kunna befriskas med så mycket förra forthet.

(2) Hofstatens Gratiascasor.

Churu underhållstagarne personal ej uteslutande tillhöra Stockholm, så will man i forthet anså, att casan inrättades 1788; att dess fond, 1827, war öfwer 20,111 rd., inkomster 1631 rd., utgifter 1235½ rd.; att hofbetjenters fattiga enkor samt fader- och moderlösa barn härigenom underskjidas, uppgående, 1827, till ett antal af 50 och fördelade i 3:ne klasser, deraf 5 singo uppbåra 3 rd.; 30 2 rd.; 15 1½ rd.

(3) Bancostatens Enkes och Pupillcasor.

Reglementet är utfärdadt d. 29 Aug. 1748. I fonden ingår dels en af ålder utaf Banken årligen bestädd gifwa, dels ock, såsom wid öfriga ämbetswerk, der enke- och pupillcasor samlats, genom wissa procent å tjenstemännens löner, m. m. 1826 utgjorde den 176,123 rd. 45 fl. rgs. Inkomsterna woro 25,417 rd. 6 fl. I pensioner utbetalades 15,744 rd. 38 fl., och utgafwos de till 75 sterbhus. Herrar Fullmäktige i Banken hafwa desutom under sin styrelse en af Rikets Ständer autoriserad wälgörenhetsanstalt, bestående deruti, att en wiss summa, wid sista riksdagen fastställd till 2000 rd., årligen af Bankens medel utgår till allmoseurdelningar åt fattiga, särdeles så kallade *pauvres honteux*, hwilkas antal, 1826, utgjorde 659 personer, som undfingo från 2 till och med 10 rd. hwardera. En stor del af dessa woro boende inom Stockholm.

(4) Riksgälds-Contorets Enke- och Pupillcassa.

Den grundlades af Rikets Ständer, år 1810, medelst en frifostig gåfwa. Samtliga ämbetsmän och waktbetjening wid Contoret egde, med en ringa lönassättning, att ingå såsom casadelegare, och ifrån 1812 års bdrjan utbetalades pensioner. 2 procent af delegarnes löner innehållas. Capitalet war, 1826, 21,000 rd. Till 20 underhållstägare utgiå 1580 rd.

(5) General-Assistance-Contorets Enke- och Pupillcassa.

1826 utgiorde capitalet 21,175 rd. 26 st. 3 rst. bico. Inkomsterna uppgingo till 2,091 rd. Till 20 personer utbetalades pensioner med tillsammans 1164 rd. 22 st. Reglementet är utfärdadt d. 2 November 1772.

(6) Pensionsträttningen wid Theatern.

Den egde, år 1826, en rentebärande capitalfond af 118,320 rd. bico, samt uti inkomster, genom rentan derpå, jemnte delegarnes afgifter och pliktmedel, samt kringwandrande skådespelares afgifter, hvilka sistnämnda med 200 rd. öfwerstege delegarnes egna tillstött, in alles nära 10,000 rd., deraf omkring 7600 utgingo i pensioner åt acteurs- och balett-staterna, med högst 825 och minst 100 rd. för hwarje underhållstägare.

b) Både inom och utom Stockholm.

Då dessa inrättningar icke tillhöra hufvudstaden ensamt, kan ingen beskrifning om dem wäntas; dock bör man åtminstone till namnen uppräknat dessa pensionsinrättningar, emedan directionerna öfwer dem finnas inom Stockholm. De äro följande: General-Lullarrende-Societetens, Bruks-Societetens, Lullwerkets pensionscasor och åtskilliga stiftelser för adeliga personer, som förwaltas af Riddarhus-Directionen. Hårtill böra äfwen läggas följande, ehuru icke just bestånda för wisa ämbetswerk eller societeter: Civilstatens, Arméens, Amiralitetets Pensionscasor, Wadstena KrigsmanhusCassa samt Allmänna Enke- och Pupillcassan.

3) För wisa Societeter och Corporationer.

a) Under Landets Collegium.

1) Grofshandels-Societeten. Den 5 December 1814, Lundequist, III, Bih. 15.

då vår nuvarande Konung återkom till hufvudstaden efter lyckligt avslutad fred, affattes ett insamladt capital, stort 33,333 $\frac{2}{3}$ rd., hvaraf årliga rentan skulle användas till understöd åt sådana personer, som varit eller äro grosshandlare i Stockholm, deras hustrur, enkor och barn. Societeten föreslog för denna inrättning ett reglemente, hwilket, d. 22 Febr. 1825, vann Kongl. Maj:ts stadfästelse. Enligt detta reglemente skulle societetens 12 deputerade i Stockholm, som tillika äro ledamöter af stadens Äldsta, förvalta fonden. Pensionerna skulle utgå med högst 100 rd. för en orföds man, 75 rd. för enka eller hustru, 150 rd. för man och hustru tillsammans, 75 rd. för hvarje oförbrjdt barn, och 50 rd., allt b:co, för hvarje barn af flera, tills gossen uppnått 17 och flickan 20 års ålder, så framt de ej äro wansföra. Denna inrättning minskar ej societetens rätt till deltagande i förmånen af Borgerstapets Gubbbus och Enkehüs. Denna fond har sedermera öfats med 1100 rd. b:co, genom Grosshandlaren Lotties testamente, äfwen som Konungen, genom Resol. d. 23 Mars 1827, tillåtit, att den af societetens öfriga besparade medel ytterligare förhöjes med 5,566 $\frac{2}{3}$ rd., så att hela fonden nu är stadfästad till ett orubbligt belopp af 40,000 rd. Under loppet af år 1826 åtnjöto 37 personer deraf understöd. Desutom fördelas inslytande extra medel bland societetens behöfwande medlemmar, och uppgifet antalet af dem, som 1826 njöto sådan fördelning till godo, till 15.

2) KryddframhandelsSocieteten. Till understöd för societetens fattigare medlemmar, deras efterlemnade enkor och barn, hafwa, genom hedrande donationer, förnämligast af Kryddframhandlarna P. Åsplund, enligt testamente af d. 1 April 1800, och A. Dahlberg, samt bidrag af societetens ledamöter, 2:ne casor tillkommit, hvaraf den ena för nuvarande uppgår till ett belopp af 31,068 rd., och den andra till 25,369 rd. Ut Augusti 1827 njöto 53 personer understöd af dessa casor.

3) VictualiehandelsSocieteten. Des fond, till samma ändamål, war, 1827, blott 3000 rd. Då 52 personer njöto understöd, från 13 $\frac{1}{2}$ till 33 $\frac{1}{2}$ rd., med tillsammans 1800 rd. 46 fl. 8 rst., blef rentan otillräcklig, och bristen måste tillfjutas af societetens medlemmar.

4) LärftskramhandelsSocieteten. Des fond utgbr 6000 rd b:co, hvaraf rentan utdelas till 6 fattiga enkor.

5) LinframhandelsSocieteten. Des fond war, 1827, 3,551 rd. 34 fl. rgs., hvaraf 4 enkor och barn åtnjöto pen-

sioner, samt utgifter, liksom hos de öfriga societeterna, till Gubb- och Enkehusen besfredas.

6) **TobakshandelsSocieteten.** Dess begravnings- och pensionscaså war, 1827, 4236 rd. och några ff. b:co.

7) **CoopvaerdieSkeppareSocieteten.** Dess pensionscasås fond war, år 1826, 14,083½ rd. b:co, inberäknadt Capten Norbergs donation på 6,250 rd., hwaras rentan, 312½ rd., utdelades åt 2:ne åldersliga skeppare och enfor, samt Capten Westerlund's donation, 1000 rd., hwaras rentan, 60 rd., utbetalades åt åldersliga skeppare. Rentan af det öfriga capitalet användes till pensioner, hwardera 15 rd., åt 20 personer, samt en af 20 rd. åt en person.

8) **WinstänksSocieteten.** Dess fond utgör 2000 rd., och utdelas pensioner till 6 personer.

De öfriga societeterna hafwa inga egentliga fattig- eller pensionsfonder.

b) Under Ämbets- och ByggningsCollegium.

1) **BokbindareÄmbetet.** Har en begravningscaså, insättad 1761, med reglemente af 1762. Dess fond är omkring 1853 rd. 66½ rd. utbetalas för hwarje dödsfall. Vidare har BokbindareSällskapet en sjuk- och begravningscaså, med reglemente af 1764 och fond 1150 rd. Begravningshjelp är 16½ rd.

2) **Klen- och PistolsmedsÄmbetet.** Begravningscasåsa med 1168 rd. fond. 40 rd. gifwas i begravningshjelp. Sällernas sjukcaså är 300 rd.

3) **SkomakareÄmbetet.** a) Fattigcasån eger en fond af 3133½ rd. Rentan utdelas till 11 fattiga ledamöter inom ämbetet, eller deras enfor och barn. b) Inkomsten af ämbetets wid Österlånggatan belägna hus användes så, att, åt somliga ämbetets ledamöter, deras enfor eller barn, 40 rd. quartaliter, åt somliga 24 ff. b:co i weckan, utdelas. c) Begravningscasåsa med 2000 rd. capital, hwaras lemnas 50 rd. wid dödsfallet. d) Sjukcasåsa med 1000 rd. capital. Den sjuke får 1 rd. i weckan.

4) **SkräddareÄmbetet.** a) Begravningscasåsa med 3,942 rd. capital. Wid dödsfall lemnas 20 rd. åt man, och 16½ rd. åt qwinna. b) Enke- och fattigcasåsa med 2750 rd. fond. Hwarje pension är 6½ rd.

Hattmakarnes, Hoffslagarnes, Åbrénärernas, Murarmästarnes, Perukmakarnes och Stenbyggarnes casåor uppgå ej någondera till 1000 rd. och äro tillsammans 2,600 rd.

c) Under DråtselCommissionen.

1) Jernbårare uti Stora Jern- och Metallwägen. a) Begravningscasans capitalfond utgjorde, 1827, 1923 rd. b:co. Begravningshjelpen är 20 rd. för mannen, samt $13\frac{1}{2}$ för qvinnan. b) Sjukcasans capitalfond war 1377 rd. b:co, och erhöill hwarje sjuk jernbårare 1 rd. b:co i weckan. c) Wid affkedstaganade för ålder och sjuklighet erhöaller hwarje ordinarie jernbårare första året 16 rd. b:co och sedermera årligen 16 rd. rgs.

2) Tackjernsbårare. a) Begravningscasans capital war, 1827, blott 453 rd.; begravningshjelpen är 25 rd. för karl och 20 rd. för qvinna. b) Pensionscasans capital war, samma år, 890 rd., hwarifrån 3:ne affkedade jernbårare då erhöillo hwardera 30 rd., samt 10 enfor hwardera 10 rd.

3) Sillpackare. Begravningscasans capital war, nämnda år, 1100 rd. Man undfick 20 rd., samt qvinna $16\frac{1}{2}$ rd.

4) Salt- och Spannmålemätare. Begravningscasans capital war 1176 rd. b:co. Man undfick 20, och qvinna 16 rd.

5) Wågkarlar uti Torra Victualiewägen. Begravningscasans capital war 1000 rd. b:co. Man undfick 30, och qvinna 25 rd.

Varumätarne och Wågkarlarne uti Sdbra Victualiewägen hade obetydliga begravningscasor.

d) Fabriks-Fattigcasan.

Den är inrättad till undersiidd för sådana fattiga, sjukliga och åldersliga fabriksarbetare af båda könen, som ej äro i stånd att med arbete förwårswa sig lifwets uppehälle, och förwaltas enligt Reglemente af d. 6 Decemb. 1759. Den grundar sig hufwudsaktligen på de bidrag, som af fabriks- och manufacturwärdare erläggas, beräknade till $\frac{1}{3}$ procent af årliga tillwerkningewärdet, men har också i en betydlig del wunnit sin förkofran genom de casan tillagda 10, sedermera till $6\frac{1}{2}$ nedsatta, procent af auctionsbeloppet för till qwarblifwande i rifet å Lullauctionerna försälda confiscerade utländska fabriks- och manufacturwaror, hwartill äfwen kommer en donation af aflidne Fabriksdren Pålvi, stor 1500 rd. b:co.

Wid 1826 års slut egde casan en capitalfond af 82,172 rd. 4 fl. 6 rst. b:co. Inkomsterna uppgingo till 8317 $\frac{1}{2}$ rd. b:co, hwaribland den af Manufactursocieteterna erlaggda af-

gift war öfwer 3944 rd. Utgifterna utgjorde 6639 rd., hwaraf 5136 $\frac{2}{3}$ rd. till undersködd för nära 400 personer.

Utaf Hallrätten omedelbart förvaltas en del af Swederska testamentsmedlen. Rådsmannen M. Sweder testamenterade nämligen, 1772, 25,000 daler kopparmynt, en del till Maria fattighus, och en del att användas till underhåll för några fattiga fabriksarbeterskor. Den summa, hwilken Hallrätten ärligen har att disponera, utgör 52 rd. 5 sk. 4 rf. b:co, hwilka mellan 8 personer blifwit fördelade.

F. Enskilda Testamenten.

1) Asplunds testamente: Den af framlidne Großhandlaren och Riddaren D. Asplund, genom testamente af d. 7 Febr. 1804, anslagna fond uppgår nu till en summa af 80,000 rd. b:co. Utom åtskilliga af testator namngifna personer, äro borgare i staden, deras enkor, samt fader- och moderlösa dödottrar, äfvensom borgmästares och rådmåns enkor och barn, berättigade att af denna fond åtnjuta pensioner, som alla utgifwas till ett belopp af 50 rd. banco. På detta sätt utdelas ärligen omkring 4,700 rd. b:co till några och stuttio personer; hwarofbrutan till Frimurare-Barnhuset utgår ett ärligt anslag af 50 rd. Denna fond förvaltas af Borgerskapets BemedlingsCommission.

2) Nyströms testamente: Genom testamente, den 9 Decemb. 1790, har Großhandlaren E. M. Nyström förordnat, att rentan af $\frac{2}{3}$ utaf hans qwarlätenskap skulle utdelas till fattiga fångar uti Gåldstugan och andra stadens häkten. Denna sålunda anslagna fond utgör för närvarande 20,000 rd. b:co. Af dessa medel gafs, 1825, till Gåldstugufångar omkring 200 rd., till DrätselCommissionen 225 rd., att användas till de af testator bestånda ändamål, och till öfwerStåth. Ämbetets disposition 300 rd. Detta testamente förvaltas af Borgerskapets BemedlingsCommission.

3) Ahlströms testamente: Genom Coopvaerdieskepparen Magnus Ahlströms testamentariska författning, af d. 8 Febr. 1790, är nämligen afsafningen af 2ne, wid Waggens och Hsterlånggatorna warande, hus anslagen till pensioner för 12 fattiga borgareddottrar, och utgå de för det närvarande till ett belopp af 16 $\frac{2}{3}$ rd. b:co hwardera ärligen. Fästigheterna funna i värde upptagas till 8000 rd. b:co. Denna fond förvaltas af stadens HandelsCollegium.

Sid. 139, lin. 23.

4) Fru Godu's testamente: Capitalet är för närwarande 6111 rd. 5 fl. 4 rst.

Lin. 9—12 nfr. Testamentet står under stadens 3:ne borgmästares wård.

Sid. 140, lin. 8.

Pensionerna åt 7 enfor utgå för närwarande med 44 rd. 21 fl. 4 rst. åt 2:ne, 33 $\frac{1}{2}$ åt en, och 22 rd. 10 fl. 8 rst. åt 4. Den, som förer räkenskaperna, åtnjuter 33 $\frac{1}{2}$ rd. såsom arfwode och ersättning för skrifmaterialier.

5) Jungfru Wadströms testamente (sid. 140): alldeles oförändradt.

6) Swanska och Grisbachska fonderna: De stå under Allmänna Enkes och Pupillcasans disposition. Af den förra fonden utdelades, år 1827, pensioner åt 3 enfor och 7 ogifta fruntimmer inom Stockholm, och af den sednare utdelades 2:ne pensioner, om 33 $\frac{1}{2}$ rd. hwardera, till enfor.

7) Kniper'ska testamentet: Detta testamente nämnes i förbigående, sid. 128, lin. 5—9 nfr.; men fonden är icke derstädes riktigt uppgifwen. Den 20 Mars 1780 testamenterade Fru Kniper hela sin qwarlätenskap till fattiga samt till ären komna ogifta flickor. Denna qwarlätenskap utgjorde, utom 17,000 rd. i Ostindiska Compagniets actier, 54,058 rd. b:co och 2703 rd. rgs. De nämnda actierna äro nu mer ett öddt capital; men den öfriga fonden har wunnit förökning, så att den nu utgör 58,500 rd. banco. Pensionerna woro, i början, lågst 50 rd. b:co och högst 200 rd. b:co. Nu utgå de alla ett lika belopp, eller 50 rd. rgs., och utdelas till 90 à 91 personer. Dessa medel förwaltas af en särskild direction, som består af 4 ledamöter, och, då någon afgår, utwåjer directionen sjelf en ny i hans ställe. (Endast muntliga underrättelser.)

8) Drake's testamente: Den 10 Decemb. 1783 testamenterade Linframbandlaren Drake sitt behållna bo, hwilket, sedan åtskilliga poster utgått till liquiderande af storbhusets skulder, lårer hafwa utgjort 18,375 rd. 12 fl. 6 rst., och hwaraf rentan skulle användas till utdelning bland omkring 100 personer, utan åtskinnad till kön eller stånd. Förwaltarne af dessa medel skola wara 4. Härwid företer sig den beynnerlighet, att de ej äro skyldiga någon, utan Gud och sina samweten, redo för denna förvaltning. Dertill kommer desutom, att en enda person nu mer blifwit ensam för-

waltare. Desså är för det närvarande en rättegång anhängig mellan honom och en enkä, som för årnjutit pension.

9) *Noröens testamente:* 3 Decemb. 1811 testamenterade framtidne CancelliRådet *Noröen* 33,000 rd. b:co. till pensioner för militära borgare-enkor och dötrrar. Medlen förwaltas af *Jakobs* och *Johannis* fattighusdirection; men pensioner utdelas så wäl utom som inom församlingen.

10) *Fru Paulis testamente:* Den 10 Mars 1789 skänkte *Fru Pauli* huset i *Södra Binnikebrinken*, som innefattar hela quarteret *Venus*, hwaras afkastningen skulle användas till pensioner åt enkör och barn af alla stånd. *Se* dermera skänkte hon äfwen ett betydligt capital till samma ändamål, med willkor, att det under wisa år skulle förrentas. Denna tid har ännu icke förflutit, och först efter dess förlopp börjar pensionsutdelningen af båda fonderna. Medlen förwaltas af *Directionen* öfwer *Norra Arbetshuset*, hwilken framdeles bestämmer pensionairernas antal och pensionernas storlek. (Endast muntliga underrättelser.)

G. Allmänna Institutet för Blinda och Döfstumma (se sid. 140.)

Detta institut stiftades år 1808, genom *Protocollens* *Secreteraren* *Borgs* enskilda åtgärd. Men snart ådrog sig denna wälgörande stiftelse en allmännare uppmärksamhet, och, år 1809, tillföllu inrättningen, genom sammanskott och gåfwor, öfwer 1950 rd., genom *subscriptionslistor* 2207½ rd., samt, genom *Excellencen*, *Grefwe M. Brabes* testamente, 1000 rd., allt b:co. *Se* dermera har inrättningens fond så betydligt förkofrats, att den, år 1827, uppgick till något öfwer 65,000 rd. b:co. Redan 1810 fick inrättningen undersödd af staten, egen instruction, som *se* dermera, d. 16 Mars 1816, blifwit förnyad, och flydd från thronen.

År 1808 war *elevernas* antal 7, och, 1809, erhöillo 8 barn allt fritt samt 24 endast undervisning. Utom de 13 barn af bägge könen, som nu mer hafwa förmånsrätt till intagning derstädes, kunna desutom så många, inom den för undervisnings emottagande lämpade ålder, som sig der till annåta, mot betalning af 150 rd. b:co årligen, derstädes winna intagning. Under sådana willkor wore, 1827, wid inrättningen intagna: på egen bekostnad 3:ne, samt, genom det kongl. husets friförsighet, ytterligare 3:ne andra *elever*,

äfwensom, på öfwerstotts-afkastningen af inrättningens fond, 8 elever, så att hela antalet af undervisnings- och underhållstigare uppgif till 27.

I anseende till den widsträckt omwårdnad, som wid denna uppfostringsanstalt, mer än wid andra, erfordras, har en trafikare betjening blifwit behöflig. Den består af 1 föreståndare, 2 underlärare, 1 lärarinna, 4 måstare för verkstäderna, jemnte hushållerska, dräng och pigor. Inrättningen är ännu icke så utwidgad, att den swarar mot behöfwet, ty, 1827, woro 15 sökande, som, af brist på tillgångar, ej kunde intagas.

Wid institutet finnas flere verkstäder, hwarest eleverna, af antagna artister, öfwas uti måtning, swarfning, bokbindning, skoarbete, smidande, syarbeten. Till uppköp af verkstädernas förnödenheter hafwa särskilda fonder, genom donationer, samlats.

Institutet begagnar sig för närwarande af lägenheten Manilla på Kongl. Djungården, emot hyra till egaren, institutets siffare, Protocolls-Secreteraren Borg.

Inkomsterna, år 1827, woro omkring 7,833 $\frac{2}{3}$ rd.

(Äfwen ut Juriks Tidningen, 1810, N:o 74, 92, 93; 1811 N:o 66 och 1812 N:o 45.)

H. Stockholms Stads Sparbank.

Ehuru denna inrättning, grundlaggd år 1821, icke gifwer något egentligt underhåll åt fattiga personer, så är den likväl listad för deras skull, hwarfbre den äfwen för börföras under denna afdelning, än under någon annan i beskifningen förefommande. Andamålet med inrättningen är, att från mindre bemedlade personer af bägge könen inom hufvudstaden, i synnerhet bland arbets- och tjenstehjonsklasserna, emottaga snärre summor och till deras nytta förkofradem, genom beräkning af renta och rentans läggande till capitalet. Den är en bland de mest ändamålsenliga och nyttiga wälgörenhetsanstalter och stiler sig från de flesta andra derigenom, att den, ehuru egentligen bestånd för och begagnad af de fattigare folkklasserna, icke kan af lättjan, häglsheten och det selfdrwällade eländet misbrukas, men erbjuder sina fördelar blott åt fliten, omtanken och arbetsamheten. De insättningar, som der göras, äro ej underkastade några omkostnader för förvaltningen.

Denna inrättning tillwägabragtes och grundlades från

början genom gifwomedel af den enstilda wälgörenheten och 2:ne publica casor, tillsammans 4,439 $\frac{1}{2}$ rd. Denna fond, som egentligen beräknades till besfridande af förvaltningskostnaderna och möjliga renteförluster, har sedermera, intill 1826 års slut, sigit till 5124 rd. 8 fl., hwartill ytterligare kommer Sparbankens intill samma tid gjorda renterwinst eller besparing, 2014 rd. 16 fl. 8 rst., eller tillsammans 7138 rd. 24 fl. 8 rst. b:co.

Inrättningens nu gällande reglemente stadfästades d. 4 Maj 1825. Directionen består af 24 ledamöter, utan lön och arfwode. 6 ledamöter afgå årligen samt ersättas af andra. Hwarje år wäljas revisorer, som granska räkenskaperna. Infättningar få ej undersiga 8 fl. b:co och ej öfverfliga 100 rd. om året, eller in alles 1000 rd. b:co. På dem lemnas 5 procentens renta. Skulle fonden ökas till en opåräknad höjd, så uppsågas större och mindre insatta summor.

Denna inrättning har i så hög grad mött och belönats af allmänna förtroendet, att depositionssumman, som, wid 1821 års utgång, utgjorde 15,139 rd. 28 fl., war, wid slutet af 1825, 189,211 rd.; wid slutet af 1826: 249,638 rd.; samt att deponenternas antal, som, 1821, war 907, år 1825 uppgick till 3215, och, 1826, till 3702. Från Januari, till midten af Maj år 1827, insattes 43,225 $\frac{1}{2}$ rd., och 20,184 rd. 7 fl. uttogs åter.

(Ur Femårsberättelsen, reglementet och tidningar.)

I. Sällskaper, stiftade för wälgörande ändamål.

1) Sällskapet Pro Patria.

Detta sällskap räknar sitt ursprung från det af Engelbrecht Engelbrechtson och Carl VIII Knutson, under mätto: religionen, konungen och fäderneslandet, stiftade Swenska landtgille, som år 1766 förändrades till ett ordenssällskap med tid efter annan förändrad benämning af Swenska Patriotiska Förbundet, Swenska LandtOrden och Pro Patria. Sällskapet sträckte sin omsorg till nyttiga konstlärers utspribande i allmänna hushållssåmnen, till landbrukets och sjöfvernas uppmuntran. I ett sådant ändamål blef ett särskildt utskott i synnerhet sysselsatt dermed, men hwilket sedermera skilde sig ifrån stammen och blef ett eget sam-

fund, kalladt Patriotiska Sällskapet. Sällskapet Pro Patria walde då wälgörenheten till sitt egentliga föremål. År 1798 hedrades det med namn af kongl. sällskap. Det fortfor i form af ordensinrättning, hwad det ceremonielliäsa beträffar, till d. 25 Apr. 1814, då det fick nya grundlagar. Utom sitt egentliga ändamål har sällskapet äfwen för affigt att uppmuntra idoghet samt långwariga och trogna tjenster, i hwilket afseende det utdelar twänne slags belöningsmedaljer. Dess barmhertighetsinrättningar inom hufvudstaden äro ofwanför beskrifna.

2) Wälgörande Fruntimmers Sällskapet.

Detta sällskaps ändamål är att uppmuntra till en bön och sedlig moderwård hos fattigare, med flera barn försedda, mödrar. Det stiftades för få år sedan af H. K. H. Kronprincessan Josephina, som fortfor att wara sällskapets beskyddarinna. Sista stadgarne äro af den 3 Maj 1827. Enligt dem är ledamotsafgiften 3 rd. b:co.

Sällskapets capital war, wid 1826 års slut, 3300 rd. b:co. Inkomsterna woro, samma år, 1585 rd., hwaribland Deras Majestäters årliga gåfwa 600 rd., Kronprinsens och Kronprincessans hwardera 100 rd., Princessan Sophia Albertinas 100 rd. b:co. Utgifter woro, samma år, 1563 $\frac{1}{2}$ rd., hwaribland till Ladugårdslands slikskola 333 $\frac{1}{2}$ rd., samt pensjoner till 86 nödlidande enfor och faderlösa dötrar, hwaraf 45 erhöilo 20 rd. hwardera, och de öfriga från 4 till och med 15 rd. b:co. År 1825 gafs till Clara Församlings slikskola 100 rd. b:co.

(Af Secreterarens tryckta redogörelser och stadgarne.)

3) Sällskapet: De Nödlidandes Wänner.

Sedan nu mer aflidne Språkmästaren L. Paban, genom en af trycket utgången skrift, uppmanat wänner af den nödställda menstligheten, att förena sig om inrättningen af en stiftelse inom hufvudstaden, till hjelp och understöd för så kallade *pauvres honteux*, samt flere personer af bägge könen på de i sådant afseende uppgjorda subscriptionslistor antecknat sig willja i en så beskaffad inrättning deltaga, sammanträdde de första gången d. 29 Juni 1815, då genast en comité waldes, att uppgöra förslag till en sådan stiftelses organisation. De stadgar, som då uppfattes, stadfästades af Konungen d. 3 April 1816, och upplätos, inom Frimurare

Ordens hus, nödiga rum, att begagnas wid sällskapet och directionens sammankomster.

Churu sällskapet's första tillgångar syntes föga löfwan- de, hafwa dock, under sednare år, wälgörande mennisko- wänner så betydliga bidragit till dess förökande, att de nu mer kunna motswara sitt ändamål. Konungen har beha- gat skänka den betydliga summan, 10,000 rd. b:co. 1825 skänktes 1000 rd., såsom fond för ofbrutsedda behof. Bruks- patronen A. Hebbe har till denna inrättning testamenterat 10,000 rd., hwilka ännu (1827) ej tillfallit densamma. 1827 öfwerlemnades, af utredningsmännen i en afsidan, aftningswård medborgares bo, en gåfwa af 3333 $\frac{2}{3}$ rd.

Capitalet utgjorde, wid 1826 års slut, 24,579 rd. 4 fl. 8 rst. b:co. Utom renta derå, hade 125 rd. 21 fl. till ut- delning inslutit. Underhållstagarne's antal är wanligen mellan 70 à 80 personer. Utom gåfwor wid särskilda till- fällen, gifwas trenne slags understöd: 1) hjelp till hushåra, med 10 till 20 rd. för året. 2) Wed, $\frac{2}{3}$ eller 1 saunn. 3) Potatoes, $\frac{2}{3}$ eller 1 tunna.

IX.

Styrelseverket i Stockholm.

1) Öfwer-Ståthållare Ämbetet.

Sid. 152, lin. 24.

Kongl. Brefwet till Öfwerståthållaren, af d. 24 Dec. 1795, innehåller tillägg till denna instruction.

Sid. 157, lin. 24, 28.

Öfwerståthållarens stat är innewarande år (1828) 2,849 rd. 46 fl. 5 rst. b:co, jemnte skilnaden mellan 4 $\frac{1}{2}$ rd. och markgångswärdet för 271 tunnor spannmål och taffel- penningar 1334 rd. Denna stat är föränderlig för hwarje år. Desutom njuter han af Staden 1500 rd. b:co årligen i taffelpengar.

2) Politien.

Sid. 164, lin. 3—25.

Till denna författning, rörande Policekammaren, kunna läggas dessa: Kongl. Brefwet, angående de mål, som af Policekammaren böra upptagas, af d. 23 Apr. 1795, samt Kongl. Kungörelsen af d. 26 Apr. 1814, angående utsträckning af Policekammarens befattning till nära omkring huswudstaden belägna ställen.

Sid. 165, lin. 10, 11.

I detta hus har Policekammaren ännu sina rum och betalar för dem årlig hyra.

Lin. 28—44. Enligt Kongl. Brefwet d. 25 Nov. 1812, anslogos, till police-inrättningens underhållande, i ett för allt, 15,000 rd., med indragning af hvad statsverket hittills bestått. Denna summa skulle likväl icke fördelas i ständiga löner på stat, utan för hvarje quartal anordnas, att af öfverståthållaren disponeras, på sätt Kongl. Maj:t funne godt särskildt förordna. I följe häraf utgå icke de särskilda ämbetsmännens, på detta ställe i beskrifningen uppräknade, löner, hvarken alltid till lika belopp, eller till det belopp, här anføres.

Sid. 166, lin. 1—8.

Policebetjeningens, såsom uppsyningsmans, med fleres, antal är icke bestämdt, utan tillsätts flere eller färre, allt efter som ett olika behof påkallar det. Enligt en nummer af Stockholms Dagblad i April månad 1828, war gewaldbgernas antal då 15, och uppsyningsmännens 42.

3) Magistraten.

Sid. 169, lin. 7.

Nu mer finnas blott trenne borgmästare, enligt Kongl. Br. d. 19 Jan. 1821.

Lin. 10, 11. Rådsmännens antal är nu mer bestämdt till 16, hwilken inskränkning redan war widtagen, då 1816 års stat för magistraten utkom.

Sid. 173, lin. 9—19 nfr.

En förnyad stat utkom 1812, och den nu gällande är af den 20 November 1816. Enligt densamma har Ju-

PolitieBorgmästaren årligen 1900, de öfriga borgmästarna 1600; rådmännen, som äro präfides i Rådmånsråtterna, 1400, de öfriga rådmännen 1100 rd. hwardera; en magistratssecreterare 1100 rd., allt h.co. m. m. Ordinarie staden för magistraten är, sammanlaggd, 46,791 rd. 32 ff., och hela staden för Stockholms stad är 162,157 rd. 32 ff. Den utgår af stadens intrader.

Sid. 174, lin. 19—22. nfr.

Magistratens göromål äro nu högst olika emot hvad de woro 1761. Denna underrättelse kan dersöre icke, utan betydliga undantog, lämpas till närwarande tid.

Sid. 175, lin. 16.

PolitieCollegium blef, genom Kongl. Br. d. 29 Jan. 1821, sammanslaget med Ambets- och ByggningsCollegium, så att det från 1822 års början skulle kallas Politie-, Byggnings och AmbetsCollegium. Wid samma tillfälle indrogos också en borgmästare, såsom ofwan nämnt är, samt två Rådmånsstjensler wid hvarje Rådmånsrått, hwaremot notarierna fingo sätte och stämma wid dessa råtter.

1) Danwicks hospital hör ej mer derunder. Här om se längre fram.

2) Husfattigcasan har längst före detta blifwit upphäfwen och förenad med Barnhuset.

3) Brandwaktscase-afgiften hörer under en särskild Brandwaktscase-administration.

4) Råsp- och Spinnhusfonden hörer under styrelsen öfwer allmänna fångelserna och arbetsinrättningarne i riket.

7) Brandredskap höra, i afseende på utgifter, under DråtselCommissionen, men i afseende på servicen, under PolitieCollegium.

8) Inquarteringsverket besörjes af en särskild Inquarterings-Commission.

10) Dessa mål höra till Policesammaren, enligt hvad anmärkt är sid. 163.

Sid. 176, lin. 6.

HandelsCollegium består af en borgmästare och 4 rådmän.

1) Stadskamererare, caseur, bokhållare m. m., eller allt, som angår stadens inkomster, uppsigten öfwer deras indrifwande m. m., står nu mer under DråtselCommissionen.

7) Allt detta tillhör nu ensamt DrätselCommissionen. Lin. 18 nfr. Byggnings- och ÄmbetsCollegium har nu flera rådmän, i anseende till PolitieCollegii fbrening dermed. Dock hade PolitieCollegii fordna gbromål, wid denna fbrening, till sibrsta delen upphört.

2) Inspection öfwer stadens byggnader och deras widmagtbållande, jemnte torg, hamnar och allmänna platser, tillkommer nu DrätselCommissionen.

4) Collegii befattning med Wårnhuset har upphört, och har denna inrättning särskild direction.

6) Uppsigten öfwer byggningswåsendet, i anseende till stadens hus, tillkommer DrätselCommissionens ledamöter.

7—9) Dessa ämbetsmän stå under DrätselCommissionen.

10) Byggningscontoret hörer under samma commissiön.

4) Commissioner, som hafwa befattning med enskilda delar af Stadens styrelse.

a) DrätselCommissionen. Denna commissiön stiftades år 1813 och fick sin instruction den 7 Dec. samma år. Dess ändamål är att bewaka och förwalta stadens medel och befria dess byggnader. Commissionen består af Öfverståthållaren, såsom ordsförande, 4 ledamöter af Magistraten, dem Öfverståthållaren utnämner, samt, af stadens borgare, 3 handlande och 2 handwerkare, dem borgerskapets femtio äldste wälja. Ledamöterna ombytas årligen; men samma ledamöter få dock åter inwålljas. Commissionen har sina sammankomster i HandelsCollegii sessionssal. Commissionen är ej förbunden att rätta sina operationer just efter de i staten gifna anslag. Råkenfvarerna stola för hwarje år underställas en revision af 6 ledamöter. Man bör också i forthet angifwa, hwilka befattningar de under commissionen lydande förnämsta tjenstemånnen hafwa. Stads-kamreren skall hafwa inseende öfwer stadens uppboörds-måns rentor och inkomster, revidera och förwara råkenfvarerna, contrasignera hyres- och arrende-contracter m. m. Stads-cassuren uppstår stadens tomdbesgift, hyror och arrenden. Betalningen af de sednare verkställles genom insättning i Banken af hyresmän och arrendatorer för DrätselCommissionens räkning. Tolagskammaren uppstår tolagen, last- och

bropenningar, eldstadspenningar och fattigafgiften till Danwifs hospital. Den skall föra journal öfwer in- och utgående skerp. Den består af en kamererare med desz skrifware. Instruccioner för alla dessa utfärdades d. 7 Dec 1813.

Auctionswerket hörer också under DråtselCommissionen, och har staden deraf en betydlig årlig inkomst. Auctionshuset är beläget wid Mynts eller Riddaregatan, i quarteret Mars. Reglementet för Auctionswerket utkom åsven d. 7 Dec. 1813. En commissarie besdrjer husauctioner, och en auctionär dem, som förefalla i stadens auctionskammare. I samma byggnad är också en särskild bokauctionskammare upplåten, jemnte flera andra rum till en entrepreneur, för hwilken reglemente utfärdades d. 21 Nov. 1821. $4\frac{1}{2}$ procent, eller hälften af auctionspvovisionen, tillfaller staden.

b) BorgerSkapets BemedlingsCommission stiftades långt före 1800-talet. Den ombesörjer underhållet för Stockholms stads militär- och båtsmanscompagnie, m. m. Den består af Öfverståthållaren, såsom ordförande, 2:ne ledamöter af Magistraten, samt committerade öfwer bourse-, bro- och haunbyggnaden.

c) Stadens Brandwaktscase-administration d) Stadens Inquarterings-Commission stola längre fram omtalas, då dessa ärender afhandlas.

5) Consistorierna.

Handhafwa den del af stadens styrelse, som angår afflestasiska ämnen, och föras derföre under denna afdelning.

a) Stockholms Stads Consistorium.

Sid. 184, lin. 7—15 nfr.

Tyska församlingen har nu mer blott en pastor, och denne är, såsom förr, ledamot i Consistorium, så att, af desz härstädes uppräknade ledamöter, blott undantages pastor i Fransyska Lutheriska församlingen. Om Riddarholmns församlingens upplösning är nedanföre nämndt.

Lin. 4—6 nfr. Alla hufvudstadens fixa församlingar, undantagande de privilegierade St. Nicolai, Tyska, Maria, äro regala pastorater och höra till första klassen. Man har ansett tjenligast att här nämna detta på en gång, för att undwika widlöstheden, att wid beskifningen om hwarje församling upprepa samma sak.

b) Hof-Consistorium.

Sid. 189, lin. 10—14.

Första Delen af detta arbete är tryckt 1799 i Stockholm, andra delen 1801 i Drebro, och tredje delen äfwen i Drebro år 1814.

X.

Inrättningar, så wäl till de egentliga wetenskapernas och fria konsternas förmån, som till nyttiga kunskapers spridande bland mindre bildade folkklaxer.

A. Akademier, Instituter, Sällskaper och andra inrättningar för särskilda kunskapsliga föremål.

1) Wetenskaps-Akademien.

Då det i hufwudstaden af Johan III flitade Collegium Stockholmiense, med andra sednare inrättningar af ungefär samma beskaffenhet, egentligen kunna anses såsom undervisningswerk och derföre skola wid följande underafdelning af de kunskapliga inrättningarne anföras, så kan man säga, att Wetenskaps-Akademien, näst Akademien för de Fria Konsterna, är den äldsta inrättning i hufwudstaden, hwilken omfattar mer än undervisningen.

Nedan Carl XII hade warit omtänkt att inrätta en wetenskapsakademi och befallde, i ett bref från Timurtasch, att R. Rådet, Grefwe Nicodemus Tesin skulle föranstalta derom; men denna inrättning, som sedan blifwit bragt till sådan höfd, att den intager främsta rummet bland alla wetenskapliga samfund i Swerige, fordrade ett fredligare stateslied, för att winna framgång och stadga.

År 1739 d. 2 Juni samlades denna akademis stiftare för första gången, för att ihwerlägga, huru ett wetenskaps-sambälle borde inrättas. De woro: J. Ahlström, sedermera Ahlströmer, CommerceRåd; Baron A. J. von Höpfen, se-

den Grefwe, Riksråd; S. Bjelke, sedan v. President; Dr. Carl Linnaeus, sedan v. Linne, Archiater; Capten Mechanicus M. Triewald och Baron C. W. Cederhjelm. Baron von Hübken utarbetade det nya samfundets grundlagar, hvilka antogs och d. 31 Mars 1741 wunnö kongl. stadfästelse. De hafwa varit gällande allt intill d. 13 Nov. 1820, då de nya grundreglor, hvilka akademien uppsatt, stadfästades.

Dr. Linnaeus blef, genom lottning, akademiens förste praesident, såsom detta ämbete då kallades. Från 1739 till 1797 beklädde hvarje praeses sin function blott $\frac{1}{2}$ år, och $\frac{1}{2}$ år från 1797 till 1820, då i de nya stadgarne tiden för innehafwandet af denna befattning beständes till ett år. Medan inan 1739 års slut hade ledamöternas antal sigit till 35, och, då K. Fredrik 1741 bekräftade grundreglorna, woro de 61. I dessa reglor war ej bestämdt, huru många ledamöterna högst borde wara; men, då akademien, inom några år, såg sig sammansatt af 112 personer, utbyggades den, d. 23 Maj 1761, stadga, att antalet af des inrikes medlemmar ej skä öfverfliga 100; hwilket ytterligare fastställdes i de nya grundreglorna af 1820. Antalet af utrikes ledamöter bestämdes i samma grundreglor till 75.

Baron von Hübken war akademiens förste secreterare, och förträttade så wäl han, som hans närmaste twänne efterträdare, denna befattning utan allt arswode. Commerce-Rådet Lham hade, 1727, till Riddarhus-Directionens wård, testamenterat 2227 daler kopparmynt, till bestridande af föreläsningar i experimental-physiken. Då Triewald, hwilken höll dessa föreläsningar, på 1740-talet afled, förordnades, att akademiens secreterare skulle intaga denna plats. Den 13 Nov. 1776 öfwerlemnade ett okänt sällskap till akademien 4000 rd. bico, hwaraf rentan skulle användas att löna en andre secreterare; och utfärdades för båda secreterarne, år 1784, en instruction. Nu mer, och sedan akademien fått egna tillgångar, lönar den sjelf med 2000 rd. årligen, jemnte fria boningsrum, sin secreterare, hwilken bitrådes af en tillsförordnad notarie. Från secreterarens befattning blewo då de Lhamiska föreläsningarne afskilda, och år 1808 anslogs det okända sällskapets gifwa såsom lön åt den professor, som förträttar de astronomiska observationerna. Hwad föreläsningarne angår, bär nämnas, att de ännu fortsättas af en dertill förordnad professor, och att de hållas på Riddarhuset, mellan riksdagarne, och

under riksdagarne i akademiens hus. Denne professor håller äfwen föreläsningar i teknologien, hwilka föreläsningar äro de enda, som på akademiens befohånad bestridas, och hwilka äfwen, sedan ett särskildt teknologiskt institut nu är inrättadt, hådanefter må hända komma att mer inskränkas. Denne professor njuter, för båda dessa föreläsningar, hwarjemte han afgifwer berättelser till akademien om de ärliga framstegen i nåringar och konstler, ärligen 1900 rd. rgs., men har ej fria boningsrum.

Akademien har, som bekant är, från sin första stiftelse haft till föremål, att följa och befrämja wetenskapernas allmänna tillwert och utbreda deras nytta inom fäderneslandet. Derigenom att, enligt planen för akademien, undersökningar i wetenskapernas djupare teorier förenades med praktiska rön, sträckt i synnerhet till allmänna hushållningen, blefwo föremålen flerfallbigare, och intresset för inrättningen mer lifligt och allmänt. Akademiens inländska ledamöter äro fördelade i följande 9 klasser: 1) ren Matematik, med 6 ledamöter; 2) tillämpad Matematik, med 6; 3) praktisk Mechanik, med 8; 4) Physik, med 6; 5) Chemi och Mineralogi, med 12; 6) Zoologi och Botanik, med 16; 7) Medicin, med 15; 8) Ekonomiska, med 15, och 9) allmän lärdom, med 16 ledamöter. De utländska ledamöterna kunna wara lika många, som de inländska, i hwardera af de 7 första klasserna; den 8:de klassen kan hafwa 6 utländska ledamöter; men den 9:de ingen. Förslag till återbefattande af lediga rum upprättas inom klasserna, hwar för sig. Då Kongl. Maj:t eller allmänna ämbetswert i något ämne infordra akademiens utlåtande, remitteras handlingarne till tvåanne ledamöter i någondera klassen, efter ämnets beskaffenhet, att sig deröfwer utlåta. Författare hafwa också rätt, att till akademien inlemna från trycket utgifna skrifter af wetenskapligt innehåll, för att deröfwer erhålla akademiens omdöme. De remitteras till trenne ledamöter i den klass, dit ämnet hörer. Sådana utlåtanden föredragas sedan inför akademien. Öfwer tryckta skrifter lemnar akademien intet utlåtande och dömer ej i lärda twister, dem man till dess afgörande will hänfjuta. Hwarje klass åligger att hos akademien anmäla och föredraga tryckta skrifter af Swenska författare, som, i de till klassen hörande wetenskapsgrenar, under året utkommit, och att, då klassen finner arbeten af ett owanligt värde, föreslå ett pris af en större eller mindre guldmedaille.

Akademiens högtidsdag är ärligen d. 31 Mars, eller

Årsdagen af akademien's stiftelse. För särskilda sammankomster äro inga bestämda terminer i stadgarne utsatta.

Akademien bår, så widt tillgångarne medgifwa, meddela undersödd för resor inom riket, i botaniskt, zoologiskt, geognostiskt samt geographiskt hänseende, eller till uppgifna undersökningars verkställande i andra vetenskapliga och tekniska ämnen. Den, som söker ett sådant undersödd, hänwijes af akademien till någon af dess ledamöter, som då tager närmare kändedom om sökandens förslag och deröfwer afgifwer sitt betänkannde till akademien. Beloppet af ett sådant undersödd beslås i förhållande till wigten af föremålet och det utslag, akademien har att hoppas af den persons skicklighet, som söker biträdet. Till någon, som icke förut gjort sig känd i det yrke, hwaruti han sålunda angifwer sig willja blifwa verksam, meddelar akademien icke undersödd, utan att twänne af dess ledamöter gå i borgen för återgåldandet, derest de ej skulle användas för det begärda ändamålet. Den, som erhållit undersödd, bår nämligen, det följande året, till akademien inkomma med berättelse om sitt företag; i annat fall skola penningarne återgåldas, och, om berättelsen är af sådant innehåll, att den icke kan af akademien godkännas, får samma person icke widare njuta af akademien's undersödd.

Akademien's verksamhet, dess wigt för hela riket och den vetenskapliga ära, som den beredt fäderneslandet, undsyr ingen, som genomläst dess skrifter. Af dem utkom länge ett häfte för hwarje quartal, men sedermera för hwarje halvår. Redan i September 1739 bewilljades privilegium på deras utgifwände, ehuru nu mer ett sådant är öfverflödigt. Till år 1757 kallades de: Kongl. Swenska WetenskapsAkademien's Handlingar, då de till 1780 fingo namn af: Kongl. WetenskapsAkademien's Handlingar; hwarefter de till närwarande tid hafwa utgifwits under titel: Kongl. WetenskapsAkademien's Nya Handlingar. Fäderneslandets lärde hafwa genom dem ett ypperligt tillfälle, att få sina upptäckter och undersökningar allmänsjorda, då de må hända eljest skulle nödgas behålla dem för sig sjelfwa, emedan det i vårt fattiga land nästan är wärdligt att förlägga en skrift af frängt vetenskapligt innehåll i speciella delar af literaturen.

Af stor wigt äro äfwen de årsberättelser om wetenskapernas framsteg i alla länder, hwilka akademien's ämbetsmän, till följe af de nya stadgarne, sedan år 1821 afgifwit, och hwilka från trycket ärligen utkomma. Secreteraren uppläser nämligen på akademien's högtidsdag en berättelse om de

physiska wetenskapernas framsteg under loppet af det förflutna året; akademien's astronomiæ observator en dyllit om de mathematiska wetenskaperna; technologiæ professorn om förbättringar och nya uppfinningar i nåringar och konster, samt intendenterna likaledes för hwar sin gren af naturalhistorien. Dessa berättelser äro ämnade att åt den bildade allmänheten, som likväl kan sakna strängt wetenskapliga insigter, meddela underrättelse om kunskapernas framsteg och närvarande tillstånd samt gbra de wigtigaste wunna resultaterna för densamma kända; hwarföre de och böra uppställas i en så allmänt fattlig stil, som de förekommande ämnenas natur möjligen kan medgifwa.

Om de ämbetsmän, som i det nästföregående blifwit nämnda, och hwilkas befattningar ej i början, bland de der förekommande ämbetsmännen, blifwit ansörda, börd tilläggas, att astronomiæ observatorn, hwilken förättar astronomiska observationer, redigerar almanachorna m. m., njuter i årlig lön 1000 rd. b:co samt har fria boningsrum på Observatorium; att zoologiæ intendenten, hwilken tillika har wården om akademien's bibliothek och museum, samt det dermed förēnade RiksMuseum, njuter i årligt statsanslag 1000 rd. rgs., samt af akademien 500 rd. b:co, jemnte fria boningsrum; och att botanices intendenten, hwilken tillika förestår Bergianska professionen, hwarom mera framdeles, har årligen för dessa båda functioner 1000 rd. rgs., samt fria boningsrum på Bergjilund.

Akademien's bibliothek består för det närvarande af omkring 10,000 volumer. Större delen förwaras i akademien's hus, men alla mathematiska och astronomiska böcker på Observatorium, samt de botaniska på Bergjilund. Detta bibliothek har till en stor del tillkommit, dels genom in- och utländska både ledamöders och andra personers skänker, såsom 1766 af CancelliRådet Schönberg, 1778 af Friherre Carl de Geer och Kammarherren Uggle m. m., dels genom utbyte af handlingar med de flesta utländska större lärda samsfund, hwarföre också den del af bibliotheket, som innehåller sådana handlingar, är fullständigast, äfwen som det eger många praktwerk i naturalhistorien, några Chinesiska böcker och ritningar, samt åtskilliga manuskript, hwaribland Swedenborgs. En intressant samling af blott Swenska böcker, omkring 2000 volumer, skänktes, år 1780, af Presidenten Rosenadler och förwaras särskildt. Denna samling blir, åtminstone för sednare tider, completerad, emedan hwarje Swenssk boktryckare är skyldig att till akademien afsemma

ett exemplar af de böcker, han trycker. År 1819 inköptes Professor D. Swartz's boksamling, bestående af botaniska och zoologiska böcker. År 1828 fick akademien, enligt Commerces-Rådet S. N. Cassströms testamente, uti hans boksamling utvälja alla de böcker, som akademien förut saknade. Bibliotheket hålles öppet en dag i hvarje vecka, under tvåanne timmar, och man får äfwen, mot sponson af en bland akademien's ledamöter, hemlåna böcker, dock ej utom Stockholm. Det anslag, som akademien för närvarande gjort till bibliothekets årliga förskande, är 1000 rd. b:co, hvaraf 200 rd. b:co. tillkomma den botaniska, och lika mycket den zoologiska delen af bibliotheket.

Akademien's, jemnte Riksmuseum, som är stäldt under akademien's wård, förwaras samstädt i de tvåanne öfwersta våningarne af akademien's hus. Uti medlersta våningen upptaga uppstoppade daggande djur hufwudsakligast ett rum och utgör omkring 100 species. Foglar, hwilka torde uppgå till 1200 species, och som alla äro insatta i wanliga boetter, med främre sidan af glas, upptaga 4 rum, hwilkas väggar deraf äro klädda. Uppstoppade amphibier och fiskar, djurs horn, tänder af mammutdjuret, af elefanten m. m. upptaga ett rum. I öfra våningen upptages ett stort rum af daggande foster och misfoster af djur, amphibier, fiskar, bldmasslar och insectlarver, alla förwarade i sprit, och med hwilka väggarne äro klädda. Widtpå golfwet står en ställning för conchylier, hwilken samling ej är särdeles rik. Men amphibiesamlingen är deremot utmärkt rik och innehåller tillika flera prototyper till Linnés beskrifningar. Insecterna äro uppställda i skåp, i form af chiffonier, och intaga tvåanne rum. Den entomologiska samlingen är troligen den största i Swerige; deribland finnas äfwen prototyperna till beskrifningarne och figurerna uti Baron de Geers Mémoires, och dessa förwaras särskildt. Uti ett rum äro cranier, skeletter, coraller, petrificater m. m. uppställda. Ett annat mindre rum upptages af en, i spennerhet på guldstoff rik, mineralsamling, köpt, af Hans Maj:ts Konungen, i Ryssland. Desså finnas uti ett rum konstproducter, såsom klädebrägar, wapen, husgeråd, musikaliska instrumenter m. m., från Westindien, China, Söderhafsbarne m. m., ordnade efter de olika werldsdelarne och folkslagen. I detta rum finnas äfwen Egyptiska mumier. Museum är således sammanträngdt i 11 à 12 rum, som äro alldeles otillräckliga för dessa samlingars uppställning. Desså kan man nu hoppas, att denna brist blir snart afhjelpad, då fråga uppstätt om inköp af ett rymligare hus. Dessa sam-

lingar hafwa tillkommit, dels genom inköpy, dels genom skänker från Swenska consuler, resande landsmän och utländninggar, dels genom någon del af de fordom på Drottningholm förwarade samlingarne. 1778 skänkte Friherre Carl de Geer sina naturaliesamlingar; men den rikaste tillböfning erhöi Museum genom Hofmarskalken Gustaf von Paykulls rikostiga donation af sina samlingar, och utgöra de största delen af de i Museum förwarade insecter och foglar. De sednare utgjorde i Paykullska samlingen omkring 1000 boetter, alla försedda med glas. Samlingen bitransporterades från Wallorsåby i Uppland, sommaren 1820; hwilket skedde med största sorgfällighet. Den fördes först på båtår öfwer närmarste insjö, derifrån landwägen på bårar och särskitdt inrättade wagnar till Krusenbergs åsven i Uppland, och slutligen derifrån till Stockholm på ångfartyget Amphitrite, hwilket för detta ändamål gjorde trenne resor. Museum hålles, liksom bibliotheket, öppet en gång i wectan. Ärliga statsanslaget till MiksMusei widmagthållande och förökande år 1000 rd. rgs., och akademien lemnar ungefärligen en lika summa för sitt museum.

Tryckta skrifter, naturalier m. m., som till akademien fördras, remitteras till twånne ledamöter, att, efter skedd undersökning, deröfwer i akademiens sammankomst afgifwa en berättelse, på det att akademien må erhålla känneedom om wärdet och nyttan derutaf. Förteckningar öfwer sådana donationer intagas alltid i akademiens handlingar.

Det år förut nämndt, att den botaniska delen af akademiens bibliothek förwaras på Bergslund. Åsven den botaniska delen af dess samlingar förwaras derstädes. Dessa äro för det närwarande följande: 1) Montins herbarium, bestående af omkring 4000 species. Det skänktes af Montins systeröson, Bibliothekarien Dryander i London, år 1785, och innehåller till större delen dupletter från Banks herbarium. Werterna äro klustrade. 2) Swartz's herbarium, hwilket akademien, år 1819, inköpte af Professor D. Swartz's arswingar för 4000 rd. b:co, då likwäl Swartz's botaniska och zoologiska boksamling ingick i samma köp. Detta herbarium består af 2:ne samlingar: a) det allmänna herbarium, af omkring 9000 species, hwilka till större delen äro upphäftade i hela ark. I denna samling inläggas alla mindre partier af werter, hwilka sedermera tillkommit och tillkomma. b) Ett Westindiskt herbarium, innehållande de werter, hwilka Swartz samlat i Westindien, upphäftade i hela ark. 3) Ett Swenskt herbarium, gifwet af nuwarande

Botanices Intendenten, Doctor J. E. Wikström. Det innehåller en nästan fullständig samling af Swenska phanerogamer och sliches. Bexterne äro utprästadade i hela ark. 4) Cassströms herbarium, skänkt af Commercerådet och Rid-daren S. N. Cassström, efter hvars död det, innewarande år 1828, blef till akademien öfverlemnadt. Det innehåller omkring 10,000 arter, flitstrade. Desutom eger Bergianska Trädgårdsskolan ett herbarium, hwilket nedansföre särskildt skall anmärkas.

Akademien har låtit slå flera minnespenningar öfver afsidna förtjenta ledamöter, och, då sådana slås, blifwa de på högtidsdagen utdelade, i stället för den wanliga jettonen. Äfwen hafwa äminnelsefetal hållits öfwer många bland de bortgångna medlemmarna. Och, på det underrättelser om dem icke må saknas, äfwen då sådana äminnelsefetal icke hål-lits, åligger det hwarje ledamöt, att, så snart han blifwit inwald, lemna en anteckning öfwer sina förnämliga tefnads-händelser, hwilken uppgift sedermera, hwart tionde år, eller oftare, bör kompletteras. Wid hans fränsälle gbr secreteras ren ett lämpligt utdrag af denna biographi och införer det i Akademien's handlingar. Att utpräfnade de mest utmärkta leda-möternas, hwilka utgjort fäderneslandets ära och stolthet, äfwen blott till namnen, skulle medföra en widblstighet, som strede mot planen för närwarande beskrifning, hwilken ej be-fattar sig med något, som kan vara föremål för ett annat generelt arbete, såsom Sweriges literaturhistoria, pragmatiska historia, statsförfattningens historia, m. m. Dock kan, för sakens sällsynthet, nämnas, att 2:ne fruntimmer varit aka-demiens ledamöter, nämligen: Riksrådet, Grefwe Ekeblads Fru, född Grefwinna de la Gardie, och Furstinnan Dasch-kow, född Catharina Woronzow, som präsiderat för weten-skapsakademien i Petersburg.

Hwad det mer ekonomiska, eller förvaltningen af och con-trollen öfwer akademien's angelägenheter, beträffar, så har akademien trenne särskilda utskott, sammansatta af ledamö-ter från olika klasser.

Inspektionsutskottet består, utom präses och secretes-raren, af 8 ledamöter, utsedda genom wal. De fördela fins- imellan speciella tillsynen sålunda, att 2:ne ledamöter haf- wa inspection öfwer astronomiska observatorium, instrument- makerierna, almanachors och calendrans utgifswande; twän-ne öfwer ordningen för allmänna föreläsningarne i fysisk och teknologi; twänne öfwer föreläsningarne i trädgårdssköt-

fel, jemte Bergianska inrättningen, och twänne öfwer naturaliesamlingarne samt biblioteket.

RedaktionsUtskottet består, utom præses och secreteraren, af en ledamot från hvarje af akademiens 9 klasser. Det besörjer redactionen af akademiens handlingar och eger blott bestämma den ordning, i hvilken de af akademien gilla- de afhandlingar komma att tryckas.

FörvaltningsUtskottet besörjer akademiens penninge- verk och är, utom præses och secreteraren, sammansatt af 10 walda ledamöter. Frågor om nya kostnader få ej af akademien afgöras, inän utskottet sig dertsöwer yttrat. Det upprättar och underskåller akademien en allmän plan till medlems för- delning. Det wakar öfwer capitalens säkra förentande, har wården om akademiens hus och egendomar, tillser, att do- nationer användas efter gifwarens föreskrift, m. m. Då utskottet årligen afslutat hufvudboken, utser akademien årligen 3:ne revisorer, för att granska densamma. Alla con- stanta medel insättas uti Mikets Ständers Bank. Öhuru således allmänna inseendet öfwer förvaltningen tillkommer utskottet, äro dock, för den speciella verksamheten af aka- demiens penningangelägenheter, en kamererare och en om- budsman förordnade.

Akademien hade, wid början af sin stiftelse, intet eget hus, utan ledamöternas sammanträden höllos, under 25 år, eller till 1764, på Riddarhuset, då de flyttades till Gamla Banken, samt derifrån, 1766, till BergsCollegii andra ses- sionsrum. 1771 tog akademien sitt säte i det så kallade Grefwe Vehr's hus. Omföder, och då Präsidenten Rosenad- ler, för att afhjelpa de många olägenheter, som woro för- enade med så låta flyttningar, den 17 Decemb. 1777, skänf- te 8366 $\frac{2}{3}$ rd. b:co; så blef akademien satt i stånd, att för 15,000 rd. inköpa det hus, den för närwarande eger, eller det Lefeburiska, wid Stora Nygatan, N:o 1 uti quarteret Thebbe. Det reparerades så skyndsamt, att det kunde, den 21 Nov. 1779, inwigas i Konungens närvaro. Wid Ro- senadleriska donationen war det willkor såstادت, att aka- demien skulle, i gifwarens lifstid, årligen till honom betala 200 rd. b:co; men, efter hans död, skulle endast 100 rd. årligen utgå till ett anordnad legat. Som akademiens sam- lingar icke begwämligen kunna rymmas inom detta hus, har akademien nyligen haft öfwerläggningar om att försälja det- samma och inköpa det stora Westmanska, wid Kungsbacken belägna, palatset. Akademien får då en sig wärdig local, och den utmärkta byggnaden, som utan twifwel, från sin

första grundläggning, war ämnad till annat än en privat boning, blir då använd på ett värdigt sätt.

Utom den årliga inkomsten af almanachor och calendar, till hwilkas utgifwande akademien, så år efter sin stiftelse, fick utslutande privilegium, bestå akademiens inkomster till större delen af sådana fonder, som endast äro ställda under dess förvaltning, till de af testatorerna bestämde ändamål. 1745 erhöi akademien postfrihet, äfvensom tullfrihet för de saker, den utifrån införskrifwer. 1746 testamenterade Thun 4178 rd. 31 ff. 8 rs. ¹⁾). 1777 Profeforskan Strömmner, till fond för premier, 337 rd. 3 ff. 6 rs. ²⁾). 1787 donerade Ribnow 2000 rd., hwaraf rentan skulle användas efter akademiens godfinnande. 1789, d. 25 Maj, gaf Strandberg 555 rd. 26 ff. 8 rs., till förskande af secreterarens lön ³⁾). 1794, den 26 Febr., skänkte Theel 666½ rd. h:co ³⁾). Profefor Lidén donerade 1000 rd., hwilka tillföll akademien wid hans död 1795. 1814 testamenterade Bergsrådet Lindbom, till fond för premier, 2000 rd. och, 1815, Bergsrådet Dahlberg 4510 rd.

Utom dessa och förut nämnda donationer, hafwa, för särskilda ändamål, följande dispositioner blifwit till akademiens förmån gjorda. HofIntendenten, Grefwe Fredrik Sparre, död 1747, testamenterade 370 rd. 23 ff. 4 rs., hwilka ej för än 1753 kommo akademien till godo. Rentan af denna summa skulle användas till belöning åt den, som antingen beswarat någon af akademien framställd fråga, eller genom inskickade afhandlingar gjort sig nyttig. Denna summa war likwäl otillräcklig för detta ändamål; men, då akademien tillika fått andra medel dertill, kunde första prisfrågan utsättas till 1761, och 1763 förordnades, att twänne prisfrågor skulle årligen utsättas. Ifrån 1774 till 1805 blefwo sådana frågor sällan utsatta, hwarefter deras antal, äfvensom belöningarnes storlek, föröktes. Numera, och enligt nya stadgarne, utsätter akademien inga andra prisämnen än dem, som af Hans Maj:et Konungen kunna anbefallas, eller sådana, som äro en följd af enskildas donationer; dock iakttages icke alltid detta sednare stadgande, och prisfrågor förekomma högst sällan, så wida ej enskilda

- 1) Dessa testamenten, uppgifna i Årsberättelsen 1821, äro ej upptagna af Rosenhane.
- 2) Denna uppgift är af Rosenhane. I Årsberättelsen 1821 säges, att det gafs, till fond för bökens inköp för Bergianska läraren, och utgjorde 859 rd. 12 ff. 6 rs.
- 3) Dessa testamenten, uppgifna af Rosenhane, upptagas ej i Årsberättelsen 1821.

personer någon gång utsätta pris för ett bestämdt ämne, hwilket förblidet år, 1827, inträffade. Om något arbete af owanligt värde utkommer, gifwer akademien derför, såsom ofwan är anmärkt, en större eller mindre guldmedaille åt författaren.

Directeuren för Ostindiska Compagniet, N. Sahlgren, förårade, år 1773, ett capital af 8333 $\frac{1}{2}$ rd. b:co, hwaraf rentan skulle användas till årliga premier för dem, som, enligt akademiens föreskrift, upptäcka något nyttigt i landt-hushållningen. Till landtculturens upphjelpande emottog akademien afweuwäl twänne andra testamentariska dispositioner, ehuru icke så ansefliga. Hoffsecreteraren Pehr Nydman gaf, 1773, 333 $\frac{1}{2}$ rd. samt Großhandlaren Carl Nydman, 1784, 350 rd., hwaraf rentan skulle användas till pris för beswarade frågor i landt-hushållningen. Det war ock för densamma's uppkomst, som General-Diracteuren m. m. D. af Acrell, 1789, förårade 1333 $\frac{1}{2}$ rd. b:co ²⁾. Nu mer, och sedan en särskild landtbruksakademi blifwit stiftad, har akademien icke på lång tid utsatt prisfrågor i dessa ämnen.

Hellant testamenterade, 1775, 213 rd. 4 fl. 2 rst. ⁴⁾, till fond för observationers anställande wid Torneå, om is-lågningen. Ferners testamente på 1000 rd., som, 1802, blef öppnadt, skall användas till den, som i hwarje årgång af akademiens handlingar insödt den bästa författade af-handling i mathematiken ³⁾. Fru A. M. Ewius har också testamenterat 337 rd. 3 fl. 6 rst. att användas till pris för beswarandet af mathematiska frågor ³⁾. 1780 gaf Hof-quartermästaren Sundberg 800 rd., att användas till belöning åt den, som uppgifwer det bästa botemedel för sten-pasjon. År 1789 öfwerlät Envoyeen von Asp af ett i Upsala akademi insatt capital, hwaraf rentan användes till res-s stipendium, 1000 rd. b:co om året, dispositionen åt denna akademi så wida, att den hwar tredje gång skulle tillsätta stipendiat. —

Efter Professor Peter Jonas Bergii ddb, 1790, emottog akademien, enligt hans testamentariska förordnande, hans i Carlbergs Alléen belägna egendom Bergsilund, tillika med ett capital af 5555 rd. 26 fl. 8 rst., för att derstädes inrätta en trädgårdsskola. Denna inrättning förtjenar en närmare beskrifning.

Zemte egendomen och det nämnda capitalet, testamenterades afwen, för att wid inrättningen förwaras och be-

4) Denna uppgift är af Rosenhane. I Årsberättelsen uppgifwes testamentet utgåra 231 rd. 31 fl. 10 rst.

gagnas, ett bibliothek af omkring 4000 volumer, förnämligast uti naturalhistorien, ekonomien, geographien och historien, med förefrist, att skrifter, som innehöllu nya samt upplysande rön och åsigter uti trädgårdsskötsel och dithörande ämnen, småningom skulle inköpas; dock har icke detta hittills skett. Till donationen hörde också ett herbarium, innehållande omkring 7000 species, klustrade, samt Clerck's insectsamling. Om detta testamente hade akademien under flera år en tvist med Bergii arfwingar, hwilken dock slutades till akademiens fördel. Dock kom ej akademien för än år 1819 i besittning af det donerade capitalet, sedan den pensionaire, åt hwilken rentan i dess lifstid war anordnad, med döden afslutad. Egendomen är belägen uti Adolph Fredriks församling, quarteret Amsterdam, N:o 3 och 4, samt innehåller 13 tunnland, 26 $\frac{1}{2}$ kappland.

Inrättningens ändamål är att bilda skickliga trädgårdsmästare samt utsprida goda fruktsorter och nyttiga trädgårdsvexter. Enligt testamentet skall akademien, till inseende öfver inrättningen, antaga en i naturalhistorien, särdeles i botaniken, bewandrad person, i egenkap af professor. Denne skulle af egendomens affästning och för rentan af det donerade capitalet, då det blef disponibelt, aflöna sig sjelf, en trädgårdsmästare och arbetsfolk samt wara ansvarig för trädgårdens skötsel, förbåka fruktslagen, hafwa stora trädskolor, m. m.; hwilket sedermera, såsom skall wisas, blifwit förändradt. Hwad som ännu oförändradt bibehålles, är, att professorn under sommarmånaderna håller föreläsningar uti det theoretiska af trädgårdsskötseln, samt att trädgårdsmästaren undervisar uti det praktiska deraf, såsom ympning, ocultering m. m. Afwen skulle, enligt testamentet, wid inrättningens medel hafwa ej varit tillräckliga dertill.

Dr. Dlof Swarg constituerades af akademien, d. 27 April 1791, såsom den första Bergianska Professor. Till 1795 hade han bestånd löbn; men derefter, och till 1804, hade han trädgården under fullkomlig disposition, såsom testamentet förefref. Då han likwäl icke nog wärdade densamma, och akademien ansåg det wara i alla afseenden förmanligare att utarrendera den, så upplåts den, om wären 1804, på 16 år, åt en trädgårdsmästare mot årligt arrende, då professorn fick en bestånd penningelöbn. Denna trädgårdsmästare wansfböte likwäl trädgården så, att den nästan råfode i lågervall, och, då hans arrendeår woro tilländadupna, upplåt akademien, om wären 1820, trädgården till sin

mereraren Brogren på 20 år, emot 37 tunnor råg, efter länets markegångspris årligen under de första, och 45 tunnor råg årligen under de sista 10 åren. Den nya arrendatorn började då att anlägga trädskolor, emedan sådana förut ej funnos, införskref 56 fruktsorter från Tyskland och England, åtskilliga bärsorter, började ympa och oculera på de stammar, han nu köpt, m. m. Som det likväl för hans tjenstbefattning och sjuklighet blef olägligt för honom att fortfara med arrendet, öfverlät han detsamma, år 1822, på närvarande arrendatorn, Inspector Lundström; hwilket 1825 fastställdes af akademien; och har denne arrendator med ännu större verksamhet och nit bemiddat sig att sätta trädgårdens i godt skänd. Trädskolor, så af wilda, som af fruktbarande träd, blefwo snart anlagda i stort; årligen ympas och oculeras mellan 2 och 3000 träd, och man säger ej för mycket, då man nämner, att omkring 8000 förädlade träd nu finnas i Bergianska trädskolan. Herr Lundström har öfwer 100 fruktsorter af de mest utvalda slag; alla wanliga planterade wilda trädslag i mängd; flera utländska, såsom pyramidal-, balsam- och silfverpoppel, Holländska lindar, lärkträd, pinus strobis, lambertska nötter, häng-askar, m. fl.; en samling af omkring 80 utvalda dubbla törnossorter, slerfalldiga utländska wexter, som planteras till prydnad i trädgårdar, allt till affalu, äfwen som en särskild fröhandel, hwarom han årligen i tidningarne underrättar. Han har äfwen byggt winkast till winrankors, persfors och aprikosers odling, drifur till pomeransträds skötsel, o. s. w. För att närmare kunna bestämma fruktsorterna, har han från Weimar inköpt: Sicklers Pomologisches Cabinet, en samling af waxfrukter, föreställande de bästa fruktsorter, hwilken kostade 200 rd. b:co, och hwarför tullfrihet af Hans Maj: Konungen bewilljades. Detta, som wäl icke kan medföra någon ekonomisk winst, förtjenar att anföras såsom ett utmärkt bewis på en enskild mans nit för den sak, han har sig anförtrodd. Då inga öfver kunna på inrättningens bekostnad underhållas, så mottager Herr Lundström sådana till undervisning och har redan haft flera från provincerna.

År 1812 lät akademien wid inrättningen uppbygga ett orangeri, som kostade öfwer 5000 rd. rgs. Detta orangeri blef byggt så wårdsökt, att det nu är nära att nedfalla, och har, i anseende till en oriktig inredning, aldrig swarat mot sin affigt. Inrättningen saknar således ett orangeri, hwilket likwäl är så högt nödwändigt för detsamma, om den rätt skall kunna gagna och lemna unga trädgårdsmä-

flare en behörig undervisning i trädgårdsskötselns särskilda delar. —

De plantager, som för lärarens räkning äro undantagna från arrendet, hafva af närvarande läraren, Professor J. E. Wiffröm, hwilken, år 1818, efterträdde Swarz, på hans enskilda bekostnad blifwit uppröjda, och en plantage af utländska träd der anlaggd, hwilken ärligen blifwit förökad genom inföp från Köpenhamn, Lybeck och London. Den eger för närvarande 150 träd och buskar. Äfwen har han anlaggt en annan plantage för örter, som, i jemnförelse med den inskränkta lokalen, innehåller ett betydligt antal arter.

Storleken af lönen för den närvarande professorn, hwilken tillika är botanices intendent wid akademien, är ofwänfbar uppgifwen. Desutom njuter han också ärligen 51 rd. b:co, såsom interesse på ett capital, hwilket donerades af Sir Joseph Banks i London åt Bergianska Professorn; men, som det först skulle användas till ett annat legat, blef capitalet då till någon del förminskadt.

Stfrån år 1821 föras inga särskilda räkenskaper för Bergianska inrättningen, utan de äro införlifwade med akademiens. Inrättningen war före denna tid i skuld till akademien för den ofwännämnda orangeribyggnaden.

Utom Bergianska trädgårdsskolan, så följande inrättningar under Akademiens tillsyn: 1) Glob-werkstaden, hwilken af akademien äfwen ätnjuter understödd. Graveuren Åkerman inrättade först en sådan i Upsala; men efter dess ödd, 1779, flyttades den till Stockholm. 2) Mathematiska och optiska instrumentmakare, till hwilka yrkens fullkomnande akademien tid efter annan gjort åtskilliga kostnader. Det sednare yrket befrämjades också genom Mikels Ständer, då Lehnberg, 1756, fick understödd till utrikes resor för detta ändamål. 3) Observatorium, hwilket är beskifwet, I, sid. 302, och i tilläggen, hwarest man ej kunnat afwila från den förut iaktagna ordningen, III, sid. 131.

(Utur Rosenhane: Wetensk. Akademiens Historia, Stockh. 1808, 8:o; Årsberättelse om wetenskapernas framsteg, årgången 1821; Akademiens nya stadgar; Zetterstedt, Resa genom Sveriges och Norriges Lappmarker, sid. 24, samt efter muntliga underrättelser.)

2) Witterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien.

Under Drottning Lovisa Ulricas Skydd och inseende, erhöil denna akademi, den 20 Mars 1753, af Konung Adolph

Fredrik, sina första lagar, uti hvilka utfattes, såsom hufvudämnen för dess gromål: historien och antiquiteterna, wälskheten och Swenska språkets odling. Akademien skulle, enligt dessa lagar, hålla en allmän årlig sammankomst d. 24 Juli, som war siestarinnsans födelsedag, och, i enlighet dermed, hölls första sammankomsten den 24 Juli 1753. Den 30 Juli 1755 fick akademien censurfrihet för sina arbeten.

Men akademien fick ej ega ett oafbrutet bestånd, utan kan den räkna 3:ne särskilda perioder. Första perioden går från nämnde tid till 1756, då akademien, under de politiska hwälfningarne, kom att afstādna. Andra perioden börjar wid Gustaf III:s regementsförändring, då den åter sammankallades, i början af år 1773, och slutar med år 1782, eller Lovisa Ulricas död. Tredje perioden börjar den 20 Mars 1786, då Gustaf III å nyo upplifwade akademien och förbättrade dess förra lagar, wid hwilket tillfälle akademien först fick namn af Witterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademi. Den blef afswen då försedd med egen fond. Förut hade den underhållits af Drottningens egna medel.

Akademien har allt ifrån sin första inrättning utfatt täflingsämnen i de wetenskapsgrenar, som akademien omfattat. Under första perioden woro hufvudämnena för akademiens gromål följande: 1) Historien och Antiquiteterna. 2) Skaldekonsten. 3) Wälskheten; hvarsföre också årligen trenne pris för insända skrifter i dessa ämnen utdelades. Under andra perioden tillkom ett fjerde hufvudämne, samt ett fjerde pris för inscriptioner och sinnebilder. Under sista perioden woro och äro hufvudämnena följande: 1) Historien. 2) Fremmande språk. 3) Antiquiteterna. 4) Inscriptioner och Sinnebilder.

På det en bättre och stadgad sinak skulle winnas, i afseende på inscriptioner, stadgades wid akademiens sista förnyelse, att alla de, som på publica monumenter, stoder, grafwårdar, skådepenningar m. m. skulle användas, först borde till akademien inlemnas, för att derstädes granskas och gillas. Swad åter inscriptioner på enskilda monumenter beträffade, skulle akademien med sitt råd biträda hwar och en, som anmålde sin önskan i detta fall.

Till följe af nämnde 1786 års stadgar, hwilka ännu äro gällande, äro akademiens ledamöter fördelade uti trenne klasser, nämligen hedersledamöter 14, arbetande ledamöter 20, och utländska ledamöter 16, utom correspondenter till ett obestämdt antal. Akademiens secreterare är alltid ledamot i akademien. Han är tillika Riks-Antiquarie och, sedan 1816, afswen Konungens Garde des Médailles.

Då RiksAntiquarien Adlerbeth, 1786, blef akademieens secreterare, införlifwades AntiquitetsArchivum och dess samlingar med akademien, då redan förut böcker, manuscripter och gamla permbref blifwit stiftade mellan Kongl. Bibliotheket och RiksArchivum.

Churu nämnde AntiquitetsArchivum sålunda upphört, hbr likwål härstädes finnas någon underrättelse derom. För detta ändamål måste man gå tillbaka till dess första ursprung, under namn af AntiquitetsCollegium.

Nedan långt förinnan Bitterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien stiftades, hade regeringen varit betänkt på att samla underrättelser om rikets antiquiteter och utfärda författningar för deras bewarande. Nedan för längre tid tillbaka woro särskilda RiksAntiquarier utnämnda. Sedan fornälderns minnesmärken likwål började i riket wårdlösas och misshandlas, lät regeringen, den 28 Nov. 1666, utfärda ett påbud om alla gamla monumenters wård samt fredande för ohägn och förstöring, hwaribland räknades så wäl borgar, stenkummel, runstenar m. m. som gamla prydnader och målningar i kyrkor m. m. Afwen ålades, genom Kongl. Brefwet den 18 Dec. samma år, Landsböfdingar, Biskopar m. fl., att förskaffa sig någon wiss kunskap om och riktig förledning på de i riket befintliga antiquiteter.

Till att ytterligare betygga regeringens öfvarda omsorg om forntidens minnesmärken, uppdrogs RiksCancelleren Magnus Gabriel de la Gardie, som gifwit förslag till upprättande af ett Collegium Antiquitatum, att bringa denna inrättning i verkställighet. Detta Collegium, som d. 20 Nov. 1667 fick sin instruction, inrättades i början i Upsala, men flyttades, efter ett par decennier, till Stockholm, och dess förste Directeur war den namnkunnige Georg Stjernhjelm.

Collegii göromål stulle, enligt instructionen, hufwudsakligen blifwa: 1) Gamla Swenska och Götiska språkets upplysande. 2) Gamla historiska monumenters uppletande, med Isländska och Norriska manuscripters utgifwande. 3) En beskrifning om gamla lagar och stadgar. 4) En Swensk kyrkohistoria. 5) Att beskrifwa runstenarne i riket. 6) De gamlas begrafningsfätt. 7) De gamlas mynt. 8) Sigiller. 9) Familjernas genealogier och wapen. 10) Gamla städer, fästner och borgar m. m. Till biråde fick Collegium antaga 4 studenter, som erhöillo dubbla stipendier. Den 28 April 1676 utfärdades fullmagt och pass för Collegii ledamot Johan Hadorph, att för dessa ändamål göra resor i landsorterna. Den 5 Juli 1684 utkom Kongl. Maj:ts påbud om inlemmandet

af de mynt och andra fynd, som kunde i jorden blifwa uppgräfna. Detta påbud, äfwensom stadgandet om gamla monumenters wårdande, har i sednare tider blifwit förnyadt. För att wisa, huru wida Collegium uppfyllt ändamålet med sin stiftelse, är nog att nämna, det Berelius, Loccenius, Perringssköld, Hadorph m. fl. varit des ledamöter.

Genom Kongl. Resolutionen den 23 April 1692, blef namnet af AntiquitetsCollegium förändradt till AntiquitetsArchivum, och war det redan förut flyttadt till Stockholm. Många ämbetsmän och betjente blefwo genom denna resolution indragna, och uppfördes de återstående på CancelliCollegii stat. De arbeten, som förut ålegat Collegium, fortsattes nu af AntiquitetsArchivum. 1750 gjordes förslag att sammanslå det med Biblioteket, hwilket dock ej kom till verkställighet.

Från AntiquitetsArchivum blefwo, på Kongl. Maj:ts befallning, år 1780, till Kongl. Biblioteket aflemnade alla de Isländska skrifterna, alla medeltidens handlingar och den samling af tryckta böcker, som till deras kändedom och förklaring der äfwen förwarades; samt till RiksArchivum de publica handlingar, som rörde riket i allmänhet. Det återstående, de egentliga antiquiteterna, mynten och estamperna öfverlemnades till Witterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien wid des återupplifwande, år 1786; men, då ett Kongl. Museum sedermera inrättades, lemnades estamperna och mynten till detsamma.

Swad som då war öfrigt, eller statens samlingar af särdeles kostbarhetens historiska märkwärdigheter från äldre tider, hade hufwudsakligen uppkommit genom inlösta fynd och annars insända fornsaker. Härbland finnas blott några få stycken från fremmande länder. De Swenska fornsakerna hafwa både antiquariskt och till en del äfwen metalliskt märklighet. Då de förra äro slerfallbigare, än att de här, utan allt för stor wididstighet, skulle kunna upptagas, måste man inifrånka sig till uppräknandet af några bland de sednare. Deribland bör nämnas en guldring, till nära 27 Skålpund vicuallewigt, funnen, jemnte mycket annat guld, i Södermanland, år 1774; ett brösthmycke af guld, pryddt med ädla stenar, funnet wid Motala, år 1817; en Östländsk halspyrdnad af guld, wägende 46 lod, funnen wid Olleberg i Westergötland, år 1827; en i forntiden så kallad Dröpyner, eller sörre guldring, med derwid hängande flera wigtiga ringar, tjenande såsom stufemynt, utom en mängd andra ringar och pyrdnader, som äfwen tjent till wårddören eller i stället för mynt; samt flera kostbarheter från nyare tider, så

fom en pocal af en enda utswarwad agat, till öfwer ett quarterns diameter, på en fot och med ett loch af förghylt silfwer, båda infattade med dyrbara ädla stenar och äkta perlor; ett konstligt urwerk eller bordstudsare af år 1585, pryddt med Swea, Göta och Wasa wapnen, nyligen isländsatt, så att det nu är brukbart, m. m.

Öfwanföre är nämnde, att MyntCabinetet förenades med Museum, hwilket skedde 1794; men, genom Kongl. Br. af den 8 Maj 1816, sattes det under Kongl. Witterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademiens wård.

Den 2 Juni 1792, hade akademien företråde hos Konungen, för att utbedja sig hans beskydd, hwarom han gaf akademien sin försäkran. Den 17 Febr. 1801 förordnades, att de, som sökte inträde i statsexpeditionerna och andra till cancelliet hörande verk, skulle af akademien examineras; hwilket sedermera upphört.

Akademiens göromål, beskaffenheten af de täflingsämnen, den utfäster, m. m., kan närmare inhemtas genom dess handlingar. Under titel: Witterhets-Akademiens Handlingar, utkom första delen under dess första period, samt 2—5 delarne under dess andra. Under sista perioden, och med titel: Witterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademiens Handlingar, hafwa D. I—XII utkommit.

I akademiens första ålder hölls dess sammankomster, dels på Drottningholin, dels på kongl. slottet, i det så kallade Hwita Rummet och i Drottningens närvaro, samt slutligen på Fredrikshof, sedan Enkedrottningen dislyttat. Vid akademiens nya stiftelse, upplät Konung Gustaf III rummet i gamla Kungsbuset till akademiens sammankomster, dem han ofta sjelf biskade; men, då, efter hans död, en så kallad statsutredning tillförordnades, måste akademien till denna comité afstå sina rum och samlades då än uti Swenska Akademiens rum, än uti riksmarskalkens ämbetsrum i lilla slottstygeln. Nu mer har akademien sina sammankomster uti Kongl. Cancellistyreliens rum.

Den fond, akademien förut af Statscontoret uppbär, blef, efter utredningens tillstyrkande, anordnad på sakfresmedlen, att af Seraphimer-Ordens Gillet årligen utbetalas. Den utgår nu från Statscontoret.

(Ur Elers' Stockholm och efter muntliga underrättelser.)

3) Samlingar i åtskilliga grenar af Wetenskaperna och de fria Konsterna.

I sammanhang med de bägge egentligast wetenskapliga akademierna, må de samlingar här anföras, hvilka ej särskildt tillhöra någon af här förekommande inrättningar och under desamma beskriwas.

a) Kongl. Bibliotheker.

Är förut beskrifwet, I, sid. 98—104, och, i Tilläggen, III, sid. 96.

b) Kongl. Museum.

Är förut beskrifwet, I, sid. 104—108, och, i Tilläggen, III, sid. 98.

c) Kongl. Myntcabinetet.

Är förut beskrifwet, I, sid. 108—109, och, i Tilläggen, III, sid. 99.

d) Bankens Myntcabinet.

Det berättas wara begynt dels af Kongl. Rådet, Grefwe Claës Fleming, dels af Archebiskopen C. Benzelius den Yngre. Öfverlesworna af det förra hade, sedan arswingen dertill, utan häg för samlingen, börjat skingra densamma, blifwit inibsta af Præsidenten i Bergscollegium, Frih. Gustaf Rålamb, och då, efter Benzellii ödd, des myntcabinet blef till salu, köpte Baron Rålamb äfwen det. Denne Rålamb arbetade sedan i flera år på detta sammanslagna cabinetts förökande, med sådan iswer, att han ofta inköpt hela samlingar, endast för att få några piecer, som han icke förut egde. Hans son, Claës Rålamb, sålde hela denna samling, år 1756, till Banken för 120,000 daler kpm. Mätningar öfwer Swenska mynt och medailler, 4 band in fol., m. m. åtsjöside då denna samling; äfwen som miniatyrröportraiter af Swenska Konungar, från Albrecht till och med Fredrik, infattade i silfwer under glas, woro satta framför dessa Konungars städepenningar.

Detta cabinett sattes en tid derefter under Cancellirkådet Berchs wård, hwilken började ordna desamma, hwarmed han likwäl upphörde år 1766, sedan det honom bestädda arswode blifwit indraget. Åren 1795 och 1796 om-lades det efter Berchs, år 1773, utgifna beskrifning öfwer Swenska mynt och städepenningar, samt bragtes i fullkomlig ordning af BancoCommisarien F. Silfwerstolpe. Numlemnades då bypna för alla defecter, och, då man härigenom kom i tillfälle att se, hvilka som felade, så inbistes un-

der dessa är omkring 200 stycken sådana mynt och medailler, äfvensom några få blefwo till samlingen skänkta. Vid 1796 års slut, woro likwäl 700 defecter. Cabinettet har sedermera efter hand förökats; dock hafwa inga betydligare inköp af flera piecer på en gång blifwit gjorda, äfvensom inga anmärkningsvärda skänker samlingen tillkommit. Från 1756 till 1796 års slut hade inköp skett för 8284 rd. 39 st. b:co. Nästan alla utländska mynt och medailler, som der finnas, medföljde Mälambiska cabinettet och äro för det mesta sådana, som hafwa afsieende på frigehändelser m. m., uti hwilka Sverige deltagit. Nu mer inköpas inga utländska mynt.

Vid 1796 års slut innehöll cabinettet: Swenska medailler 1143; deraf i guld 64, i silfwer 885, i andra metaller 294, utom en större medaillon af Carl XI till bäst, gulten i silfwer; Swenska mynt 1588; deraf i guld 146, silfwer 1343, koppar 99; skådepenningar öfwer enskilda personer 276; deraf i guld 5, silfwer 251, andra metaller 20. Desutom funnos 34 stycken myntade kopparplåtar, samt portraiter, dels målade i miniature på emaille och perlemor, dels gjutna i metall, kongl. 34, af enskilda personer 64; äfvensom 132 polletter och swelpenningar. Alla Swenska piecer utgjorde tillsammans 3271. Portraiter öfwer utländska personer, hwilka egt någon del i Sveriges ärender, woro: i guld 1, i silfwer 11. Götiska, Riefländska, Danska, Tyfka, Nyska, Engelska, Spanska, Arabiska och Marocanska skådepenningar och mynt woro: i guld 5, silfwer 290, andra metaller 23. Hela samlingen utgjorde 3691 stycken. Desutom funnos också åtskilliga sedlar.

Enligt inventeringen den 31 Aug. 1805, funnos då inalles 3824 piecer, hwaribland 3493 Swenska, och 331 utländska. Bland de Swenska woro: mynt 1632, kongl. skådepenningar 1282, enskilda skådepenningar 330. Guldpiecer woro inalles 228, och silfwer 2959.

Sedermera har cabinettet ej fått någon betydlig tillökning. Det har intet bestämdt årligt anslag till inköp, utan anordnas dertill medel, efter behof och omständigheter.

(Sammandraget ur en af BancoCommisariarietens F. Silfwerstolpe uppsatt berättelse och andra i Banken besmiltiga handlingar.)

o) BergsCollegii Mineralcabinetet.

Denna mineralsamling, som för närwarande utgöres af omkring 12,000 stuffer och förwaras i Bergscollegii rum på Kongl. Myntet, har troligen blifwit förjadt strax efter Bergs-

amtets inrättning; men dess egentliga tillwert torde kunna räknas från 1654, då collegium, under dess dåvarande Præsident, Riksrådet E. Flemmingh, gick i försättning om nya arbetsordningar för sina tjenstemån och äfwen anbefallde samliga bergmästare och malmlerare i riket, att till collegium insända malmsuffer från grufworna och malmfälten i deras districter. Hårtill hafwa äfwen kommit tillböfningar genom gäfwor och inköp af mineralier, hwaribland må nämnas Bergsrådet Baron Funcks, under dess resor från 1741 till 1753, gjorda collection af nära 2000 stuffer, samt Bergsrådet v. Engeströms, på 1760-talet bbrjade, samling, hwilka af Jerncontoret blifwit inlösta och till Bergscollegium öfwerlemnade. F. d. Konung Gustaf IV Adolph förärade collegium något öfwer 600 wäl bewarade, wackra Siberiska fossilier, och efter framlidne Bergsrådet Baron Hermelin inköptes en samling af i synnerhet Norrländska mineralier. Genom Presidenten i Kongl. Bergscollegium, Bergsrådet Grefwe Bielkes omsorg och nit för cabinetets öfande och ordnande, blefwo, wid början af 1800-talet, de förut efter Cronstedtska systemet af Bergsrådet v. Engeström upplagda mineralierna, af Myntgardien Hjelm, omflyttade till localsamling, sådan den ännu bibehålles. Äfwen finnes en efter Chemists system upplagd utwäld samling, hwaribland såsom sällsyntare inhemska fossilier må nämnas en stor pyrosmalit-kryställ, wägende 11 lod, ifrån Nordmarks jerngrufwor i Wermland, samt en owanligt stor gadolinit stoff från Ytterby wid Walrholmen. Hela samlingen är upplagd i dertill tjenliga flåp, hwaraf twänne med glasöbrar förwara de utmärktaste paradestuffer från alla werldsdelar.

I sammanhang med mineralcabinetet, bör äfwen nämnas, att ett laboratorium chemicum af äldre stätt under Bergscollegii styrelse. Det tog sin början nästan med Bergscollegii stiftelse, 1648, under namn af Prober- och Laborant-kammare. Det utwidgades 1683, och 1000 rd. h:co ärligen anslogos då till inrättningen. Dess local har varit ombytlig. 1694 flyttades det till Gripenbielmska huset på Sungs-holmen, der Lazarettet nu är; 1719 inköptes dertill Oliveranskiska huset på Norrmalm; men efter hand försöllo dessa stora anstalter; 1727 indrogs nästan hela staten, och 1729 samt 1732 försäldes det sist köpta huset styckewis.

År 1748 blef inrättningen förnyad och åter upplifwad. Wården skulle då vara laboratorii föreståndare och bo i mynthuset, dit laboratorium nu blifwit öfverflyttadt. De che-

misska operationerna skulle dagligen ske, och 4 auscultanter njuta undervisning m. m.

Detta laboratorium, jemnte erforderliga apparater, finnes wäl ännu qwar i Kongl. Myntet; men det har på sednare åren icke varit begagnadt.

(Beskrifningen om Mineralcabiyettet är grundad på muntliga uppgifter, den om Laboratorium utdragen ur Elers.)

f) Enskilda Personers Samlingar.

Här kunna inga andra komma i fråga, än sådana, som äro fideicommissar och således icke kunna förskingras eller från hufvudstaden förflyttas. Af denna egenkap finnes för det närvarande, så widt förk. känner, blott en enda samling, eller den Grefliga Engeströmska.

Desa samlingar i wetenskaperna och de sfdna konsterna äro, tillika med egendomen, uti hwilken de förwaras, belägna i quarteret Bejers Trädgård wid Östgatan, gjorda till fideicommiss af Statssecreteraren m. m. Mathias Benzelsstjerna, son af Archebiskopen Benzelius. Wid sin död, d. 11 Mars 1791, efterlemnade Statssecreteraren Benzelsstjerna åt sin systerson, dåwarande Ministern, sedermera Statsministern för utrikes ärendena, Grefwe Lars von Engeström, en samling af 10,000 volumer böcker. De woro dels tillkomna genom arf efter Benzelier och deras slägtlingar, Björklo, Lendus, Wallenstedt, Olivecrang m. fl., dels särskildt inköpta. Fideicommissarien, Grefwe Engeström, förskade sedan denna samling med öfwer 6000 volumer, och, under sina flera utrikes besökningar, förskaffade han sig på flera orter konstfäcker, målningar, m. m. samt hemsände dem i flera poster till fäderneslandet. Således hemsändes ifrån Wien 3:ne kistor, fulla med böcker, ifrån Berlin 2:ne, jemnte hwad som blifwit samlat i Dresden (1796—1797), Frankfurt am Mayn (1797—1798) m. m.

Statssecreteraren Benzelsstjerna hade wäl före s. i död lätit, efter Öfwerintendenten Friherre Adelerantz's ritning, inrätta ett rum till bibliotek och ditflytta böckerna; men de lågo ännu i högar på golvvet, när fideicommissarien år 1792 hemkom och dermed tog besättning. Han lät då utwidga biblioteksrummet, derjemte inreda ännu ett annat, samt lade self hand wid böckernas ordnande. Under hans resa till England år 1793, blefwo biblioteksrummen, utgörande hela öfra wåningen i den sfdre stenhusbyggningen, inredda på det sätt, som de nu bestinna sig. Samlingarne bestå af följande:

1) **Tryckta böcker** äro uppräsllda på det sätt, att a) första rummet eller förmatet innehåller särskilda länders eller ställens topographi, geographi, statistik och historia, till ett antal af nära 4000 band. b) Andra rummet, eller cabinettet, innehåller skrifter i samma ämnen, men endast rörande Norden, äfwen dess språk, witterhet, tidsskrifter och rättgångshandlingar, utgörande 2400 band. c) Tredje rummet, eller salonen, böcker rörande allmänna historien, antiquiteter, numismatik, skön konst, resebeskrifningar m. m., till ett antal af 3500 band. d) I inre förmatet böcker i ättilliga wetenskaper, samt sällsynna och förbjudna skrifter, utgörande 3200 band. Hela samlingen utgör således omkring 13,000 band. Utom böcker, anmärkningsvärda för sin ålder, såsom *Birgittæ Revelationes*, 1492, och några klassiker, tryckta under boktryckerikonstens första århundrade, finnas flere sällsynna samt flere praktwerk.

2) **Handskrifter** bestå utaf: a) äldre permebref, till ett antal af 130 stycken, från år 1308 till 1684. De flesta äro dock från medeltiden. b) Sednare tiders handlingar och anteckningar, omkring 1150 stycken. Orientaliska handskrifter hafwa hit blifwit förärade af Consuln Gräberg, Ministern Palin och Legationspredicanten Berggren.

3) **Ritningar, Kopparstick och chartor.** En samling af kopparstick och chartor medföljde den ursprungliga fideicommiss donationen; men den har sedermera blifwit betydligt fördrft. a) Handteckningar finnas i en portefeuille, af ättilliga måstare, hwaribland af Rubens, Vanloo, Serget m. fl. b) Kopparstick. En del deraf äro ordnade efter scholorna, såsom en portefeuille af Italienska och Franska scholorna, en af Tyska måstares arbeten m. fl. En annan del åter består af vuer, portraiter m. m., inblandade bland specialchartor, planritningar m. m., tjenande att upplysa särskilda länders belägenhet och historia. Sådana äro: för England 3 portefeuller; för Frankrike 2:ne, m. fl. För Sverige äro 7 särskilda portefeuller, nämligen 1 för hufwudstaden och dess närmaste omgifningar, 1 för Swea rike, 1 för Norrland, 2 för Gdta rike, samt desutom 2 för Sveriges historia. c) Chartor finnas i 3:ne särskilda portefeuller, utom hwad i de anförda är inlagdt.

4) **Målningar.** Målade tafvor inom ramar finnas till ett antal af 46 och äro urpfatta, dels i biblioteksrummen, dels i andra wåningen. En del äro familjportraiter, andra åter stycken af större wärde.

5) **Mynt.** De hafwa warit förvarade uti 2:ne flåp

och indelade uti 2:ne cabinetter: a) det antika, samlat af Herr Mathias Edenberg till Ripplinge, och b) det Swenska, helt och hållet samlat af dess äfsterfson, Statssecretären Benzelsstjerna. Af dessa bägge cabinetter finnas nu mer, att man så må säga, blott spillrorna, helst alla guld- och silfvermedailler samt mynt blifwit, under Grefwe Engeströms bortowaro, åren 1799—1805, bortstulne af en waktmästare. Sedermera har wäl ett antal Romerska mynt tillkommit; men de kunna ej jemnföras med hwad som förlorats. Samlingen, som för det närwarande ej är ordnad, består af 5800 piecer, då äfwen sedlar, afgjutningar m. m. inberäknas. Deribland utgåra Grefiska och Romerska mynt 4448 stycken. Swenska samlingen, som nästan endast består af ädlare metall, är nästan alldeles förswunnen.

6) Antiquiteter och Konststycken. Dessa äro nästan alla samlade af Grefwe Engeström och bestå af några från Skåne uppsända stenwayen, portraiter på glas, en Egyptisk idol, en Chinesisk compass, m. m.

Till rummens prydnad höra Statssecretären Benzelsstjernas bröstbild i marmor, på en piedestal, med inskrift: BIBLIOTHECÆ HUIUS FUNDATORI, samt gipsmedailloner af flera i lärda werlden namnkunniga män.

År 1809 började utgifwas: Handlingar ur Hans Excellence, Statsministern m. m., Grefwe L. v. Engeströms Bibliothek, och hittills hafwa 4 häften utkommit. I dessa handlingar införas också kataloger öfwer biblioteket. På detta sätt har redan en fullständig förteckning öfwer här befintliga pernebrief och andra handskrifter blifwit allmänheten meddelad.

År 1805 tillsattes en bibliotekarie, som skulle hafwa wården öfwer dessa samlingar, och denna syfta har sedermera fortfarit. Statsministern för Utrikes Ärenderna, Nödsbranden för Ribbarhus-Directionen och Pastor Primarius i Stockholm äro anmodade att hafwa öfwerinseende öfwer dessa samlingar och att låta bibliotekarien ärligen redowisa bibliotekets tillstånd. Detta bibliotek kan med skäl anses lemnadt såsom ett fideicommiss åt fäderneslandets literatörer. Det hålles öppet wisa timmar i weckan, till allmänhetens tjänst, och böcker få äfwen utlånas.

Genom det testamentariska förordnande, hwarmedelst Statsministern Engeström öfwerlemnade dessa samlingar åt sin son under fideicommissnatur, gjorde han äfwen särskildt anslag till samlingarnes underhållande och förökande samt